

SCOVENE

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.:
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Bollettino No 972

Importanti posizioni conquistate in Tunisia

Oltre 2500 prigionieri - Il porto di Algeri e un convoglio nemico bombardato - 14 velivoli nemici abbattuti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comu-
nica:
Ieri a sud est e a sud ovest di Tripoli
sulla linea Garian-Tar una litorale si sono
svolti aspri combattimenti tra le nostre motoco-
razzate e quelle nemiche.

Cacciatori italiani intercettati una numerosa
formazione di caccia avversari, ne abbatterono
due, colonne nemiche in movimento venivano
pure bombardate e mitragliate.

In Tunisia l'ulteriore sviluppo delle ope-
razioni dei giorni precedenti ha portato alla con-
quista di altre importanti posizioni.

Il totale dei prigionieri è salito a oltre 2500.
Un bimotore è stato abbattuto presso Ga-
bes da una squadra di motomitraglieri: tre
uomini dell'equipaggio risultano catturati.

Le attrezzature portuali di Algeri e un
convoglio, che navigava lungo le coste algerine
hanno subito l'attacco di nostri bombardieri: un
piroscafo del convoglio è stato colpito. Cacciatori
germanici in ripetuti scontri con l'aviazione av-
versaria abbatterono quattro apparecchi.

IncurSIONI su Licata, Porto Empe-
docle, Gela e Castelvetro non cau-
savano danni: quattro aerei sono stati abbat-
tuti, uno in ciascuna località (due precipitati in
mare, uno caduto in fiamme presso Giacomia
e un quarto fra Gela e Piazza Armerina).

Nella giornata dei venti aeroplani nemici
hanno pure mitragliato la stazione di Ispica
(Ragusa) ed un treno merci ivi in sosta cagio-
nando un morto e quattro feriti tra la popola-
zione.

Nostri cacciatori partiti su allarme interet-
tavano formazioni di bombardieri scortati ab-
battendo un bombardiere e un caccia.

I cannoni contraerei di nostre piccole unità
navali hanno abbattuto in fiamme un altro ap-
parecchio nemico nei pressi di Pantelleria.

Dalle operazioni della giornata cinque no-
stri velivoli non hanno fatto ritorno.

Važne postojanke zasedene v Tunisu

Nad 2500 ujetnikov — Bombardirano je bilo alžirsko pristanišče ter sovražna ladijska spremiljava
14 sovražnih letal sestreljenih

Vojno poročilo št. 972

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Včeraj so se razvijali ostri boji med našimi in
sovražnimi oklepni oddelki jugovzhodno ter
južnozahodno od Tripolisa na obalni črti
Garian-Taruna.

Italijanski lovci so prestregli sovražno skupi-
no nasprotnih lovcev ter dva sestrelili, prav tako
pa so bombardirali in obstreljevali sovražne pre-
mikajoče se kolone.

V Tunisu so se nadaljevali nastopi prejšnjih
dni, ki so dovedli do zasedbe novih važnih po-
stojank.

Celotno število ujetnikov je naraslo na preko
2500.

Pri Gabesu je skupina motoriziranih stroj-
nic sestrelila en dvomotorni; trije člani posadke
so bili ujeti.

Naši bombniki so izvedli hiter napad na pri-
stanišče naprave v Alžiru ter na spremiljavo, ki
je plula ob alžirski obali; en parnik iz
spremiljave je bil zadet. Nemški lovci so v ponov-

nih spopadih z nasprotnim letalstvom sestrelili
4 stroje.

Napadi na Licata, pristanišče Empedo-
cle, Gela in Castelvetro niso naredili
škod; 4 letala so bila sestreljena in sicer po eno
v vsakem kraju (dve sta treščili v morje, eno je
v plamenih treščilo na tla pri Giacomiji in četr-
to med Gelo ter med Piazza Armerina).

20. januarja so sovražna letala tudi obstrelje-
vala postajo Ispica (Ragusa) in tovorni vlak,
ki se je nahajal tam; med prebivalstvom je bil eden
mrtev in 4 ranjeni.

Naši lovci, ki so se ob alarmu dvignili, so
prestregli skupine bombnikov v spremstvu lovskih
letal ter so sestrelili en bombnik in eno lovsko
letalo.

Protiletalski topovi naših majhnih pomorskih
enot so sestrelili še en sovražni stroj blizu Pan-
tellerije.

Pet naših letal se ni vrnilo iz dnevnih na-
stopov.

Pomen novih sporazumov trojne zveze

Rim, 22. januarja. AS. Ob podpisu italijansko-
japonskega gospodarskega sporazuma je japonski
zunanji minister takole brzojavil grofu Ciano:
»Eksceleuca Galeazzo Ciano, zunanji minister
— Rim.

Zelo dobro znamenje za naša naroda je vče-
rajsnji podpis gospodarskega sporazuma med Ja-
ponko in Italijo. S to pogodbo se bodo gospodar-
ski odnosi med obema državama še bolj ojačili
in vse gospodarske sile velikih prostorov v veliki
vzhodni Aziji in v Evropi se bodo strnile za na-
daljevanje skupne vojne. To nam dovoljuje, da
prav nič ne dvomimo o tem, da bo končna zma-
ga na strani obeh držav. Ob podpisu pričujočega
sporazuma vam želim Eksceleuca, sporočiti naj-
globlja svoja čustva ter svoje čestitke, ponavlja-
joč svoj sklep, da bomo v znamenju vedno tesne-
jšega sodelovanja skupaj korakali proti skup-
nemu cilju, Masajuki Tani.

Grof Ciano je brzojavil takole:
»Eksceleuca Masajuki Tani, zunanji minister
— Tokio.

Gospodarski sporazum med Italijo in Japon-
sko, ki smo ga podpisali danes v Rimu, odpira
nova pota in nove možnosti vedno tesnejšemu so-
delovanju med našima narodoma. Daje trdne in
zanesljive temelje italijanski in japonski delav-
nosti, izmenjavi in prizadevanju za zdaj in za v
bodoče, ko bomo skupaj z zaveznicom Nemčijo za-
čeli z velikim delom za obnovitev Evrope in ve-
like vzhodne Azije. Fašistovska vlada želi po

meni poslati ob tej priliki vaš vladni in Vam,
Eksceleuca, svoj pozdrav in svoja čustva. Ciano.

Rim, 22. januarja. AS. Japonski odpravnik po-
slov v Rimu Kase, ki je včeraj podpisal itali-
jansko-japonski sporazum, je dal listu »Tribuna«
naslednjo izjavo:

Sporazum med Italijo in Japonko, podpisan
včeraj, je treba smatrati kot razvoj italijansko-
japonskih odnosov na gospodarskem področju
v duhu pogodbe o trojni zvezi. Ta sporazum je
jasnejše kaže neomajni sklep treh narodov, vo-
diti skupno vojno z vsemi gospodarskimi silami.
Ko se bosta neznanost razvila tehnika ter osebna
in industrijska izdelovalna sila Evrope in pa
ogromne zaloge surovin v veliki vzhodni Aziji
vzajemno izpolnjevale, kar bo uspeh tega spo-
razuma, se bo bedno podira nadoblast Angležev
in Amerikancev, ki je vladala svetu toliko sto-
letij, in cilji trojne zveze gledu usvaritve novega
reda na zahodu in na vzhodu se bodo še bolj
prijetljivo uresničili. V tem smislu želim spo-
razumu kar najlepši razvoj.

Berlin, 22. jan. AS. Ob priliki podpisa go-
spodarskega sporazuma med Nemčijo in Japon-
sko, je poslal japonski zunanji minister nem-
škemu zunanjemu ministru prirčno brzojavko.
Von Ribbentrop je v odgovoru poudaril, da

Sovjeti so 20 let pripravljali napad na Evropo

Berlin, 22. jan. AS. Ves nemški tisk se bavi
danes zjutraj na naslovnih straneh s pomembnim
priznanjem ameriškega časnika Gräbnerja, mo-
skovskega dopisnika anglosaških dnevnikov, v član-
ku, objavljenem v »Daily Mailu«.

Ameriški časniki, ki ga nihče ne more sumiti
empatiziranja z osnimi cilji, pripoveduje, da je
sam bil priča metod in sistemov moskovske vlade,
s katerimi je končala svoj ogromni oboroževalni
načrt in trdi dobesedno: »20 let zapoveduje je bol-
ševizem zadrževal, da je ljudstvo Sovjetske zveze
podvrženo nepopisni nevarnosti in to ljudstvo je
moralo v resnici prenašati nedopovedljive žrtve,
dočim so se odgovorni boljševiški voditelji oboro-
ževali za vojno. To je priznal časniki iz Moskve
pod naslovom: »Kaj se dogaja v Sovjetski Zvezi«,
kjer brez vsakega slepomiselnja dokazuje, kako se
je Sovjetska zveza 20 let pripravljala za vojno
proti Evropi. »Völkischer Beobachter« pripominja
v svojem komentarju, da so sile evropskega reda
v zadnji minuti odkrile to grozno nevarnost za
celino. List nadaljuje: Srditost brez primere, s ka-
teto se danes razvija borba na vzhodnem bojišču,

dokazuje svoječasno mnenje osnih političnih kro-
gov o grozeči boljševiški nevarnosti. Čeprav so
boljševiki utrpeli neštete velike težave vojaške po-
raze, vendar boljševiško poveljstvo še nadalje po-
silja na boljševi v klavnicu nove človeške žrtve in
novo ogromno vojno gradivo, da bi izboljšalo
strateško-politični položaj, ki je postal nevarnejši
zlasti po izgubi življenjsko važnih pokrajin za
Sovjetsko zvezo. V tej borbi, v kateri boljševiki
igrajo za vse, nadaljuje nemški list, se je jasno
pokazalo, kako strahotno vojaško moč je nagma-
dil Stalin v 20 letih, da bi z njo podprl boljševi-
ški miselnost v svetovni revoluciji. Dvajset let
— piše »Deutsche Allgemeine Zeitung« — so kre-
meljski voditelji delali ter tajno pripravljali izdaj-
stvo ter napad na evropske narode. Čakali so sa-
mo na ugoden trenutek za izvedbo tega zločin-
skega načrta. »Börsen Zeitung« navaja še nekatere
druge stavke ameriškega časnika Gräbnerja, iz
katerih je jasno razvidna politična igra Moskve v
zadnjih dveh desetletjih, ko se je pod belo masko
»miroljubne Rusije« in na račun narodnega blago-
stanja skrivalo divje obličje napadalcev.

Strah pred osnimi podmornicami

Lisbona, 22. jan. AS. Načelnik vojaškega wa-
shingtonskega poročevalskega urada Elmer Davis
je izjavil, da so postali napadi osnih podmornic
zadnji mesec silovitejši in pogostejši. Poudaril je
veliko nevarnost, grozečo od nemških podmornic
in dejal, da so nemške podmornice doslej na
Atlantskem morju potopile v januarju več zavez-
niških ladij, kakor v prvih dneh decembra. Pri-
pomnil je, da je nevarnost podmornic zelo resna.
Admiral sir Percy Noble, načelnik angleškega

mornariškega zastopstva v Washingtonu pa je iz-
javil: »Podmorniška nevarnost je skrajno težka in
jo je treba odpraviti, če nečemo izgubiti vojne.
Tudi angleški poslanik v Združenih državah lord
Halifax je davi pri nekem govoru opozarjal Ame-
rikance, naj grade trgovalne ladje, da bodo na-
domele od osnih podmornic potopljeno brodogra-
je. Halifax je zaključil svoj govor z izjavo, da je
osebno prepričan, da podmorniška vojna lahko do-
vede do zmage osnih sil.

»Dokazila o nasprotnikih bedastocah«

Rim, 22. jan. AS. Današnji »dokaz o naspro-
tnikih bedastocah« pravi London: »News Chro-
nicle« prinaša dne 22. decembra članek z naslo-
vom »Nacisti in Italijani se bore med seboj v Gr-
čiji«, ter si da poročati iz Carigrada, kako potni-
ki, ki prihajajo iz Aten, poročajo o naraščajočem
sovraštvu med Nemci in Italijani v Grčiji. V Aten-
ah so bili pred nedavnim celo mnogi spori in
boji, ko so nekateri nemški vojaki napadli Ita-

lijane in vpili: »Albanija«, Italijani pa so odgo-
vorili z vzklikom: »Rusija«. Veliko število nem-
ških ter italijanskih vojakov je bilo v teh borbah
težko ranjenih in zdaj vlada ostro nasprotstvo
med dvema osnima zaveznikoma.

Argentina ostane nevtralna

Buenos Aires, 22. jan. AS. V odgovoru na
vprašanje o prekinitvi diplomatskih zvez med re-
publiko Čile in osnimi državami je izjavil pred-
sednik argentinske republike Castillo, da je bil
o tej prekinitvi obveščen od svojega zunanjeja mi-
nistra, da pa k temu nima ničesar pripomniti, ker
se stališče Argentine ne bo spremenilo.

Dokaz za trenje med Mosko in Londonom

Lisbona, 22. jan. AS. Nov dokaz za stalno
trenje med londonsko in moskovsko vlado je dej-
stvo, da med različnimi partizanskimi tolpmi, ki
se nastopajo po gorah bivše Jugoslavije ter med
onimi, ki so pod poveljstvom polkovnika Mihajlo-
viča, katerega podpirajo Angliji, ni moglo priti
do sporazuma. Sporazum med njimi je nemogoč,
ker se smatrajo za sovražne in se med seboj kr-
vavo bijejo. Vse to naravno vzbuja globoko neza-
dovoljstvo v londonskih krogih, toda Moskva je
popolnoma nedostopna in vključ angleških posku-
som ne mara ukazati pod svojim vodstvom naha-
jajočim se partizanskim tolpm, da bi se podre-
dile Mihajloviču, ali da bi vsaj sodelovale z njim.

Nove sovjetske izgube na jugu

Nemška skupina pri Stalingradu se junaško drži - Sovjeti so tudi včeraj
zgubili veliko število tankov - Nad Nemčijo sestreljenih 9 angleških letal

Hitlerjev glavni stan, 22. jan. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

Na južnem odseku vzhodnega bojišča so
nemške čete z velikimi izgubami za Sovjete od-
bile sovražnika, ki je na celi fronti nastopil k
prodiru in so vrzle sovražnika na mnogih me-
stih v protinapadu nazaj. Neka oklepna divizija
je pri tem z odločnim prodorom razbila močan
sovražni pehotni oddelek.

V vzhodnem Kavkazu so se nemške čete
v okviru premakljivega bojevanja po načrtu od-
maknile od sovražnika.

Od sovražnika tesno obkoljena in močnemu
pritisku trdovratno se upirajo nemška bojna
skupina v Stalingradu, je morala tudi vče-
ra prestopiti hude boje proti Sovjetom, ki so na-
padali z daleč nadmočnimi silami. Kljub južni
obrambi niso branitelji Stalingrada mogli
preprečiti nekega prodora z zapada, kar je pri-
sililo k umaknitvi lastnih postojank za nekaj ki-
lometrov.

V velikem donskem kolenu in ob
srednjem toku Dona se nadaljujejo
ostri in menjajoči se boji.

Krajevni sovražni vdori na srednjem
odseku vzhodnega bojišča in jugovzhod-
no od Ilmskega jezera so se izjalovili.
Pri Velikih Lukih je bilo uničenih 18
sovjetskih oklepnih voz.

Južno od Ladokskega jezera so se raz-
bili močni sovjetski napadi ob odločnem odporu
naših čet. Sovražnik je zgubil tukaj 14 oklep-
nih vozil.

V Severni Afriki sta bila po uničenju
za vojno važnih naprav izpraznjena Misu-
rata in Homs. Sovražnikove sile, ki so pro-
dirle za našimi oddelki, so utrpelo hude izgube.

V Tunisu so se uspešno nadaljevali lastni
napadi, pri čemer je bilo zajetih mnogih sovražnih
oporišč in popolnoma uničene nekatere sovražne
skupine. Nemški lovci so napadali z uspehom že-

lezniške cilje in so sestrelili tri angleška lovka
letala.

Zasledovanje velikega sovražnega konvoja, ki
je bil napaden že pred dnevi, je prineslo nove
uspehe. Nemško-italijansko letalstvo je uničilo 5
tovornih ladij s skupno 36.000 tonami in poškodo-
valo razen tega 12 prevoznih parnikov tako hudo,
da je treba večino smatrati za izgubljen.

Šibke sile angleškega letalstva so v včeraj-
šnjih večernih urah brez načrta napadle z a p a d n o
nemsko ozemlje. Prebivalstvo je imelo iz-
gube. V stanovanjskih okrajih je nastala škoda na
poslopjih. Lovska in protiletalska obramba je se-
strelila 9 sovražnih letal.

Berlin, 22. jan. AS. V zvezi z obupno ofenzivo,
ki so jo pred dvema meseci sprožili Rusi z očitni-
mi strateškimi cilji, zavzeti Ukrajino in donje-
ško kotlino, zatrjuje vojaški sodelavec nemške po-
ročevalske agencije v točnem pregledu položaja, da
se lahko brez ozira na morebitne spremembe, ki
bi utegnile nastati v najstrašnejši borbi, ki se
zdaj bije in ki vsekakor ne bi imela odločilnega
pomena, ugotovi že zdaj dvojce: 1. nadčloveškim
naporom za izvedbo ofenzive, ki je tako ogromna
in trda, kot je še ni bilo v zgodovini, ni uspelo
načeti in še manj razbiti nemški obrambni val;
2. Ukrajina in donješka kotlina sta še vedno v
trdni nemški in zavezniški posesti. Sedanji boji se
razvijajo mnogo daleč naprej proti vzhodu od teh
pokrajin.

Berlin, 22. jan. AS. Neka nemška oklepna di-
vizija, ki se bojuje jugovzhodno od Stalingrada,
je doslej uničila že 1000 sovjetskih tankov. Poleg
teh tankov, ki bi zadostovali za oborožitev 20
oklepnih brigad, je omenjena divizija uničila še
veliko število oklepnih avtomobilov in drugih av-
tomobilskih vozil.

Berlin, 22. jan. AS. DNB poroča v nekem voj-
nem dopisu o podrobnostih iz nekega boja jugo-
vzhodno od Ilmskega jezera, kjer je neka nem-
ška divizija obkolila skupino sovražnih sil, ki se
jim je posrečilo vdreti v nemške črte. Pri teh
bojih so Sovjeti izgubili 22 tankov ter okoli 1000
ljudi.

Čilska vlada je podlegla Roosveltu

Berlin, 22. jan. AS. V zvezi s pretrganjem di-
plomatskih zvez čilske vlade z osnimi državami,
piše sodelavec nemške uradne poročevalske agen-
cije: Pritisk, ki so ga izvajale Združene države
proti republikama Čile in Argentina, in so ga še
okrepile zadnje Sumner Wellesove grožnje, je
končno včeraj rodil svoj uspeh, ker so nekateri
čilski politiki, kakor na primer notranji mini-
ster Morales, podlegli spletkam washingtonske po-
litike. Končno je čilska vlada kapitulirala pred
vlado Združenih držav. Kakor je znano, temelje
čilske koristi bistveno na trgovini z Evropo, kakor
tudi duhovni in kulturni odnosi vežejo to deželo

Španska »Rdeča knjiga«

Madrid, 22. jan. AS: Španski zunanji mini-
ster je napovedal objavo »Rdeče knjige« z do-
kumenti o iberiskem bloku in s smernicami
španske ter portugalske zunanje politike, spre-
jetimi pri zadnjem obisku španskega zunanje-
ga ministra Jordana v Lisboni. Knjiga vsebuje
šest govorov predsednikov republike, vlade in
narodne skupščine na Portugalskem ter govor
španskega zunanjeja ministra. Ima tudi pred-
govor, v katerem je rečeno, da je morala Špa-
nija zaradi dekadence, ki jo je izval liberalni
režim, urediti v prvi vrsti zunanja vprašanja
in Francu gre zasluga, da je se tega zavedal
ter da je začel s politiko iskrenega prijatelj-
stva ter sodelovanja s Portugalsko. Ta spo-
razum med obema iberiskima narodoma je pospe-
šila sedanja vojna.

Obisk v pritličju domače hiše — pri naših raznašalcih

Tiskarne, kjer tiskajo knjige, časopise, revije, ilustracije in ne vem kaj še vse, spadajo vsekakor med najbolj zanimiva podjetja. Zanimiv je potek vsega drobnega dela od trenutka, ko se misel porodi v uredniški glavi, ko jo napiše, odda v stavnici, ko gre skozi roke korektorja, meterja (lomilca lista) in tako naprej vse do rotopa, ko veliki tiskarski stroji prežirajo orjaške omote papirja in pošiljajo po tekočem traku tja v pritličje tiskarne ozko tekočo reko dnevnika. Takrat se uredniki in stavci oddahnejo, novo delo pa se začne za ekspeditivce, kakor pravijo oddelku, ki razpošilja list v svet.

Takrat je v pritličju posebno živahno. Raznašalci in kolporterji prihitiijo v prostorno sobo in nestrpno čakajo na svoje delo. Potem hitijo na ulico, raznašajo in prodajajo. Nekateri so hitri in glasni, to so zlasti mlajši, starejši pa zaostajajo za njimi in z enakomernim glasom ponavljajo naslov svojega dnevnika. Konkurenca je precej huda in tudi v tem pogledu se lažje uveljavljajo mladi, spretni in podjetni ljudje. Tako je vsak dan, vsak večer.

Posebno markantna osebnost med razpošiljalci časopisov je stari Kastelic. Kdo ga ne pozna, Majhen mož je to, poleti in pozimi je ogrnjen s pelerinom in prenaša s seboj poleg časopisov tudi neko torbo, za katero nikdo ne ve, kaj je v njej. Življenje ga je utrudilo, njegov korak je počasi, njegov glas slaboten. Samo majhen šop časopisov vzame v ekspeditivno. Seveda nosi tudi druge liste. Ko je bil še mlajši, je prehodil vsak dan dolgo pot od St. Vida, Tacna in Gamelnj. Pri »Slepem Janezu« se je ustavil in tam so mu dali kosilo.

Ljudje imajo starega Kastelica radi. Marsikdo kupi časopis samo od njega, ne glede na to, če pride prvi ali ne. Ko je zagledal nekoč svojega rednega odjemalca s časopisom v roki, ga je hudo zabolelo. In dober gospod je kupil še enega... Nekoč sem ga videl v pritličju tiskarne že v zgodnji popoldanski uri. Tam je sedel na toplem in dremal. Svojo dnevno dolžnost je že opravil in sedaj je čakal na večerni list. So pa med kolporterji tudi taki, ki se jim zelo muči. Potrudijo se, da so pravočasno v tiskarni in potem se začne dirka po cestah. Podjetnejši med njimi vzamejo kar 100 izvodov, drugi spet samo polovico ali še manj. Njih imena so zapisana na veliki šolski tabli, kjer

tudi beležijo, koliko izvodov vzame ta ali oni. Sproti plačujejo svoj list in sproti zaslužijo svoje odstotke.

Med kolporterje prištevajo one, ki prodajajo časopise po mestu, med raznašalce pa one, ki ga nosijo po hišah. Tudi ti imajo težavno nalogo: v kratkih večernih urah je treba raznesti časopis vsem strankam. Željno ga pričakujejo, vsakdo bi ga rad imel že pred večerjo. Najstarejša med raznašalkami je Mohorjeva, ki opravlja to službo že od leta 1906, torej polnih 37 let. Ko je začela, ji je pripadal ves okraj od Marijinega trga do Trnovskega, sedaj pa je tam 7 srejonov. Marsikdaj se zgodi, da doživijo raznašalci tudi kaj neprijetnega. Ljudje so hudi, če se za kakšno minuto zamudijo, kar se rado zgodi v snežnem metežu, nalivu ali podobnih neprijetnostih.

Zanimive so statistike, o katerih vedo povodati v ekspeditivno. Tako pravijo, da se je list razširil zlasti v onih delih mesta, kjer so kaj več gradili. V Bežigradu se je povečalo število naročnikov v zadnjih štirih letih za 25%. Tudi zidava Dukičevega bloka je imela svoje ugodne posledice za črno tablo v ekspeditivno. Omeniti bi bilo še treba, da niso vsi dnevi enaki za razpošiljanje. Posebno veliko jih prodajo ob sobotah, nedeljah in praznikih. Ob delavniških se številke na tabli navadno ne spreminjajo.

Vrvež v ekspeditivno traja navadno samo dobre pol ure. Ko imajo na eni strani opravka s kolporterji in raznašalci, začnejo že na drugi, pri dolgih mizah, s pošiljkami za pošto. V naglici lepijo naslove in pripravljajo šope časopisov za vsako pošto ali postajo posebej. Medtem ropotajo veliki stroji in ozka reka dnevnika teče v pritličje tako dolgo, da je vsa naklada natisnjena. Zamudnejše je vsekakor pošiljanje v inozemstvo. Tu morajo vsak izvod zalepiti v kuvertu in ga posebej nasloviti in opremiti z znamkami. Vendar, tudi za inozemce ne sme biti zamude. Kaj pomeni domač dnevnik človeku, ki živi nekje na Bolgarskem ali v Švici, to ve samo oni, ki ga je prejemal v tuje kraje. Precej izvodov »Slovenec« pa gre na Hrvaško, manj pa v Nemčijo, na Madžarsko, na Portugalsko itd.

Pri svojem obisku v pritličju domače hiše sem se zanimal še za zalogo rezervnih izvodov dnevnika. Povedali so mi, da so z lanskimi izvodmi zelo na pičlem in da so si za letos oskrbeli poleg navadne rezerve še železno. »Te ne dam nikomur in za nobeno ceno, me je zagotavljal predstojnik, ko sem se zanimal za izreke neke povesti.

Značilnost za vsako tiskarno je tempo. Saj pravijo, da je časnikarski poklic, poklic hlastajočega naglice. To velja skoraj za ves zamotan aparat, od duševnih delavcev do ročnih. Vsi morajo hiteti, delati z naglico in natančnostjo hkrati, da dobimo pri večerji ali pri kosilu časopis — zvestega tovariša, ki pripoveduje o tekočih hnovicah, zanimivostih, gospodarstvu, umetnosti in o vsem, kar človek rad bere.

Gospodarstvo

Položaj osebja z bivših jugoslovanskih ladij v Italiji. V rimskem »Uradnem listu« je izšel zakonski dekret o uporabi določil o pomorskem osebju in zavarovanju osebja, vkrancega na bivših jugoslovanskih ladjah sedaj pod zastavo. Objavljeni Zakon predvideva med drugim tudi razširjeni italijanskega socialnega zavarovanja na to osebje in bo to zavarovanje izvajala Adriatska pomorska blagajna s sedežem v Triesteju.

Ukinitve zavoda za pospeševanje obrti v Triesteju, Gorizii itd. V rimskem »Uradnem listu« je izšel zakonski dekret, po katerem se ukinitve zavoda za pospeševanje obrti in male industrije v Triesteju, Gorizii, Bolzanu in Trentu. Njih delokrog prevzame Narodna fašistična ustanova za obrt in malo industrijo (ENFAP), ki prevzame tudi premoženje omenjenih zavodov.

Italijanskobolgarski promet. Solijskemu sobranju je bil predložen nedavno zakonski načrt o ustanovitvi Italijanskobolgarske prometne družbe. Ustanovitev te družbe temelji na nedavnih sporazumih med Italijo in Bolgarijo, ki nameravajo ustvariti cestno zvezo med adrijskim morjem in Bolgarijo. Družba, ki bo ekrbela za to, se imenuje Balkanska prevozna družba in ima sedež v Rimu. Glavnica znaša 8 milij. lir, kar odgovarja 40 milij. levov. Polovico te glavnice prispevata vsaka od obeh vlad ali pa družbi: Italijanska družba »Adriatica« 20 milij. levov in bolgarska družba »Splošna prevozna bolgarska družba 20 milij. levov. Upravni svet nove družbe tvori 14 oseb, 7 Italijanov in 7 Bolgarov. Trajanje družbe je predvideno na 6 let. Nova družba bo zgradila cestno zvezo: Bar—Skoplje—Solija—Ružuk in nazaj. Da bo lahko bolgarska družba podpisala potrebno glavnicu 20 milij. levov, je Bolgarska kreditna banka v Sofiji tej družbi odobrila srednjeročen kredit 20 milij. levov z zapadlostjo leta 1949.

Davek na vojne dobičke na Hrvaškem. Te dni je bil uveljavljen na Hrvaškem zakon o vojnih dobičkih, ki predvideva kot podlago preeček osnovne pridobitine oz. družbenega davka leta 1940 in 1941 napram osnovni pridobitini leta 1939. Davek znaša 10, 25, 40 ali 60 % tega preseška. Vendar pa davek ne sme presegati 80 % osnovne podlage za pridobitino, oz. družbeni davek.

Prodaja tekstilij na Hrvaškem. — Kot smo že svoječasno poročali, je bila tudi na Hrvaškem z dnem 1. januarja 1943 uvedena oblačilna nakaznica, kakor jo poznajo skoraj vse evropske države. Sedaj pa poročajo iz Zagreba, da je trgovinski minister z dnem 15. januarja prepovedal vsako prodajo tekstilij na točke in je s tem praktično prodajo tekstilij ustavil.

Nova ureditev zavarovalstva na Hrvaškem. Na Hrvaškem izgube zavarovalnice, ki imajo sedež izven Hrvaške, dovoljenje za delovanje, če nimajo podružnice, ki so bile ustanovljene po za-

Nagrada dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakonca Čadonić Francu in Mariji Žilje, občina Vinica, ob priliki rojstva dvojčkov, nagrado v znesku 600 lir.

Sestanek vseučiliške organizacije

Ljubljana, 22. januarja.

V sredo je bil v salonu vseučiliške knjižnice prvi splošni sestanek akademikov, vpisanih v vseučiliško organizacijo v Ljubljani. Sestanku je predsedoval zaupnik ing. Peter Carra, ki je govoril članom organizacije in opisal izvršeno delo organizacije v njenem prvem delovnem letu. Ko je na kratko orisal položaj na vseučilišču pred italijansko zasedbo, je naglasil uspehe, dosežene v prvem letu delovanja vseučiliške organizacije v Ljubljani ter je pozval navzoče, naj se vsi aktivno udeležujejo organizacijskega dela. Nato je bil sestavljen obširen program za delo v tekočem letu z namenom, da se dosežejo na vseh poljih določeni cilji. Na sestanku so nekateri slovenski vseučilišniki povzeli besedo ter prosili pojasnil ali pa izrazili svoje mnenje. Zborovanju je prisostvovalo več kakor 230 akademikov.

Izredni občinski komisar v Semiču

Redna občinska uprava v Semiču je bila razpuščena. Za izrednega občinskega komisarja je imenovan fašist Herman Callegaris.

konskih predpisih. Posle teh zavarovalnic, prevzamejo v roku 3 mesecev one zavarovalnice, ki jih bo v ta namen pooblastilo finančno ministrstvo. Zavarovalnice s sedežem v inozemstvu, ki imajo podružnice na Hrvaškem na osnovi pravne podlage, morajo zaprositi finančno ministrstvo v 14 dneh za dovoljenje če smejo sploh še naprej poslovati.

Delniške družbe v Bolgariji. Najmanjša glavnica delniških družb v Bolgariji mora znašati 1,5 milij. levov, dočim je za delnico predpisana najmanjša imenska vrednost v znesku 1000 levov.

Nemška bolniška blagajna v Belgradu. — Nemški delovni minister je za izvedbo zakonov o socialnem zavarovanju v zasedenih ozemljih ustanovil nemško bolniško blagajno v Belgradu.

Anglija mora likvidirati svoje terjatve. Že v jeseni leta 1941 je morala angleška vlada odkupiti od lastnikov za 40 milij. funtov raznih južnoafriških posojil, ki jih je vrnila južnoafriška vlada. Sedaj pa bo južna Afrika vrnila sploh vse svoje dolgeve Angliji, tako, da slednja ne bo imela v južni Afriki nobenih finančnih terjatev več.

Zlato v Zedinjenih državah. Konec leta 1938 so znašale zlate rezerve severnoameriških Zedinjenih držav 14,5 milijarde dolarjev, do konca leta 1939 so narasle na 17,6, do konca 1940 na 22 milijard, nato pa je dotok postal počasnejši, kajti s koncem leta 1941 je znašal zlati zaklad 22,7, s koncem lanskega leta pa 22,8 milijard dolarjev. Seveda je vse to zlato sterilizirano.

Gino Gorini: Klavirski koncert

Malokdaj imamo priliko slišati tako nadarjenega umetnika kot je klavirski virtuos Gino Gorini, ki je v terek odigral svoj koncert v veliki filharmonični dvorani. O dovršeni tehniki koncertanta tukaj ploč ne govorim, saj zani, se zdi, tehnični problemi sploh ne obstojajo. Tu imamo pred seboj samo še čisto umetnost, ki se preliva, odmaknjena vsaki materiji in vsemu pozemskemu, kot neviden fluid v srce slehernega poslušalca. Te skrivnostni sili se umakne vsako razglabljanje, ocenjevanje in primerjanje. Gorini je že zdaj, ko na pogled sodeč, še ni dosegel dobe, ko so človeške ustvarjalne in poustvarjalne sile na vrhuncu, umetnik, ki se je povzpel prav v prve vrste klavirskih virtuozov. Njegovo ime, ki smo ga vsaj pri nas slišali prvokrat, bo v glasbenem svetu gotovo še močno odmevalo.

Na zanimivem in bogatem sporedu smo slišali na prvem mestu tri Scarlattijeve sonate. Kot mnogi veliki umetniki, ki so zarezali s svojimi značilnimi skladbami močne brazde v njivo glasbene kulture, zahteva tudi Scarlatti posebne interpretacije, ki mora biti deloma že prirojena ali vsaj po dolgi vaji privzgojena. Tudi to je važno: čim bližji mu je kdo po svojem poreklu, s tem večjo popolnostjo se mu bo o interpretaciji približal. Gorini jo je zadel prav izvrstno. — Veliki Bachov preludij in fuga v es-duru je skladba, ki jo pogosto slišimo na orgelskih koncertih, prav tako pa tudi na klavirskih, za katere ju je priredil Bussoni. Večina mest je tudi v klavirski priredbi prav dobro podanih; na več mestih pa, kjer je mogoče le v orglah z mnogimi registri pritirati do viske glasbeno in dinamično silo, izrazna moč klavirja odnehuje. Vendar je Goriniju tudi na teh mestih klavir zvenel skoraj orgelsko. — Tudi Brahmsovo balado v h-molu op. 10, št. 3 je Gorini podal z vsemi značilnostmi, lastnimi skladatelju, ki mu je bilo razumsko in oblikovno snovanje bolj pri srcu kot razkazovanje čustvenosti. — Isto velja za obe Debussyjevi skladbi, v katerih je v prvi močno podčrtana barvitost, v drugi prirodni ritem. — V svojo sonato, ki ji je bil sam gotovo najboljši interpret, je avtor natrosil vse polno tehničnih težkoč, katerih izvedljivost je gotovo meril po svojem znanju. Po glasbeni strani je skladatelj bližje sodobnemu izrazu brez pretiranih skrajnosti, kar velja tudi za oba Casellova ričerkara na ime Bach. Spored je zaključila Chopinova fantazija op. 49, ker je koncertant znova lahko razvil pred nami svoje tehnično znanje, združeno s čustveno poglobljenostjo. Izven sporeda je umetnik dodal še dve skladbi.

Gorinijev koncert je bil v vsakem oziru prireditel, na katero bomo vedno z veseljem mislili. M. T.

Statistika strokovnih nadaljevalnih šol in občasnih strokovnih tečajev za šolsko leto 1939/40 in 1940/41

3. Občasni strokovni tečaji.

Tek. št.	Podeželske šole	1939/40												1940/41																
		Število učencev konc. šol. leta						Število učiteljev		Mojs trice	Mojs trice	Skupaj	Število učencev konc. šol. leta						Število učiteljev		Mojs trice	Mojs trice	Skupa							
		Obči oddelek		Strokovni oddelek		Skupaj		Obči oddelek					Strokovni oddelek		Skupaj		Obči oddelek		Strokovni oddelek					Skupaj						
		m.	ž.	sk.	m.	ž.	sk.	m.	ž.				sk.	m.	ž.	sk.	m.	ž.	sk.	m.				ž.	sk.	m.	ž.	sk.	m.	ž.
1	Cerknica	15	4	19	—	—	15	4	19	3	—	—	—	3	14	7	21	—	—	14	7	21	2	—	—	1	—	—	3	
2	Črnomelj	21	8	29	27	4	31	48	12	60	5	—	1	—	6	15	8	23	20	10	30	35	18	53	5	—	1	—	6	
3	Dolenji Logatec	19	2	21	18	7	25	37	9	46	2	—	1	1	4	14	1	15	17	2	19	31	3	34	2	—	1	1	4	
4	Horjul	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	25	—	—	25	—	25	1	—	—	1	—	—	2	
5	Metlika	23	2	25	19	6	25	42	8	50	3	—	1	—	4	15	10	25	26	2	28	41	12	53	4	—	1	—	5	
6	Rakek	11	13	24	—	—	—	11	13	24	1	—	1	—	2	15	8	23	—	—	15	8	23	1	—	1	—	—	2	
7	Stična	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	—	54	—	—	54	—	54	1	—	—	1	—	—	2	
8	Št. Jernej na Dolenjskem	35	8	43	—	—	—	35	8	43	2	—	1	—	3	36	8	44	—	—	36	8	44	2	—	1	—	—	3	
9	Toplice pri Novem mestu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	11	36	—	—	25	11	36	3	—	—	1	—	—	4	
10	Velike Lašče	37	—	37	—	—	—	37	—	37	1	—	1	—	2	18	10	28	—	—	18	10	28	4	—	1	—	—	5	
11	Videm-Dobropolje	26	—	26	—	—	—	26	—	26	1	—	—	—	1	16	8	24	—	—	16	8	24	2	—	1	—	—	3	
Skupaj		187	37	224	64	17	81	251	54	305	18	—	6	1	—	247	71	318	63	14	77	310	85	395	27	—	11	1	—	39

Statistična pregledna sumarična tabela.

Tek. št.	Značaj šole	Šolsko leto 1939/40											Šolsko leto 1940/41														
		Število sol razr.		Število učencev			Število učiteljev			Mojstri		Mojstrice		Skupaj	Število sol razr.		Število učencev			Število učiteljev			Mojstri		Mojstrice		Skupaj
				m.	ž.	sk.	m.	ž.	v.								m.	ž.	sk.	m.	ž.	v.					
1	Specialne strokovne nadaljevalne šole	8	70	1243	594	1837	93	14	8	13	1	129	9	79	1205	587	1792	85	15	9	15	—	—	—	124		
2	Strokovne nadaljevalne šole	5	17	417	80	497	32	1	6	2	1	42	5	17	437	66	503	25	1	7	3	1	—	—	37		
3	Občasni strokovni tečaji	8	14	251	54	305	18	—	6	1	—	25	11	13 stn. 4	310	85	395	27	—	11	1	—	—	—	39		
Skupaj . . .		21	101	1911	728	2639	143	15	22	16	2	196	25	113	1952	738	2690	137	16	27	19	1	—	—	200		

Iz vzrokov vojne nastaja crožje miru

POT POLITICNE MOCI PETROLEJA

Petrolej — sredstvo moči.

(Deterding in zmaga proizvodnje nad razdeljitvijo.)

Čudovita kariera Wilhelma Augusta Heinricha Deterdinga, viteza reda angleškega imperija, pot, ki ga je vodila iz malega bančnega urada na krmilo največjega petrolejskega trupa, je bila že ponovno opisana. Deterding ni bil nikak petrolejski monarh, kakor je bil Rockefeller. Bil je samo uradnik, ki je moral polagati račune svojem nadzornemu svetu in čigar zasebno premoženje je znašalo samo tretjino odstotka kapitala družbe, ki jo je vodil. Deterding kot uradnik je premagal Rockefellerja, ki je delal vedno samo zase in za svoje otroke, čeprav je osebno ob tej zmagi zaslužil veliko manj kot nasprotniki ob porazu. Deterding kakor tudi John baron Cadman of Silverdale, predsednik Anglo-Iranian Oil Company, ki je predaval na univerzi v Birminghamu 12 let, se je poglobil v tehnologijo in probleme petrolejske industrije, preden je postal gospodar angleškega vladnega petrolejskega trupa, Cadmanovo kakor Deterdingovo življenje dokazuje stavek, da samo berač sanja o stvarih, ki jih je mogoče kupiti z denarjem. Kako more človek razdati milijon za to, da si privoži nekaj veselja v življenju, to si je lahko predstavljati. Toda, deset milijonov, sto, tisoč milijonov? Pri teh ogromnih vsotah ne gre nikdar za to, kaj si za ta denar lahko kupimo, ampak gre vedno samo za moč, ki jo ta vsota nudi. Moč pa utegne država veliko bolj razdeliti kakor denar, kajti vrednost denarja je odvisna od države. In le država more moč napeljati v pravi tir.

Deterding izvira iz stare nizozemske družine, ki si je prislužila v Leydenu nekaj premoženja s prodajo tulp, pa je potem to pre-

moženje v Indiji in južni Afriki spet izgubila. Rojen je bil leta 1866 kot sin kapitana dolge vožnje. Obiskoval je le tri razrede srednje šole, nakar je bil od leta 1884 učenec v banki Tweentsche v Amsterdamu. Šest let mu je bilo, ko je izgubil očeta. Deterding si je moral sam poiskati zaslužka in kruha in je zaslužil 30 mark dnevno.

Leta 1888 je bil Deterding pri neki preizkušnji prvi med 200 udeleženci. Vstopil je v nizozemsko trgovsko podjetje Maatschappij in prišel kmalu v Indijo, kot knjigovodja podjetja. Končno je prevzel mesto vodje podružnice v Medanu z mesečno plačo 300 mark. Tam je spoznal moža, ki mu je pripravljal pot do svetovne moči. Bil je to dr. I. B. Avgust Kessler, vodja Royal Dutch, leta 1890 ustanovljene petrolejske družbe »Koninklijke Nederlandsche Petroleummaatschappij«, ki je prav tedaj pričela izkoriščati petrolejske vrelce Langkata na Sumatri.

Ta petrolejska polja so bila izdatna, manjkalo je le denarja. Delničarji so na videz stresali jezo na ravnatelja, ker jim ni mogel izplačati dividend. »Belci« uradniki so morali večkrat čakati na plačo, da so jo lahko dobili »rjavci«. Vse črpalne in vrtnalnice pravice so prišle iz Amerike, prav tako tudi specialisti in

Drobne novice

Koledar

Sobota, 23. januarja: Marijina zaroka; Rajmund Penjafor; spoznavalec in ustanov. reda.

Nedelja, 24. januarja: 3. nedelja po razglasenju; Timotej, škof in mučenec; Felician, škof mučenec; Suran, opat.

Novi grobovi

† Marija Kušar. Po hudi bolezni je umrla v Ljubljani v 67. letu gospa in mati Marija Kušar roj. Anzelc. Blago mater bodo pokopali v soboto, 23. t. m. ob štirih popoldne na pokopališču na Viču.

† Marija Žitko. Na Verdu pri Vrhniki je v 91. letu po krajši bolezni umrla gosp. Marija Žitko, posestnik na Verdu. Pokopali ga bodo v soboto, 23. t. m. ob štirih popoldne na pokopališču sv. Antona na Verdu.

Naj ravnina sveti večna luč! Njihovim dragim naše sožalje!

KINO MATICA

V prijetno spremembo in ljubko razvedrilo dnevno ob 14.30 in 16.30 ter v nedeljo ob 10.30 in 14.30 zaželjena umetnina v tehnikoloru

Snegulčica

V ostalih predstavah predvajamo film:

Roman revnega mladeniča

z Amedejem Nazarijem.

— Nakaznice za kurivo. Pokrajinski svet korporacij opozarja vse potrošnike kuriva, da so z 20. januarjem zapadli odrezki A, B in C nakaznic za kurivo, ki se nanašajo na pretekli tri mesece: oktober, november in december. Od 21. januarja naprej se na te odrezke ne morejo nabaviti več pripadajoče količine, marveč smejo od tega dne dalje trgovci s kurivom odhajati premog, koks in drva le na odrezke D, E in F, to je za mesece januar, februar in marec.

— Opozorilo delodajalcem. Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani opozarja vse delodajalce, da je bilo v zadnjem času sklenjenih več kolektivnih pogodb, tako za krojaško, šiviljsko, modistovsko, tekstilno-pletiljsko, čevljarstvo, usnjarsko, frizersko, trgovsko in gostinstvo stroko, s katerimi so bile mezde uslužbenecem v teh strokah ponovno zvišane. Vse delodajalce, ki še niso prijavili višjega zasluga svojih uslužbenecem, vabimo, da te zasluge v smislu 5-a 10. zakona o zavarovanju delavcev zavodu takoj prijavijo na predpisanih tiskovinah, da se tako izognejo kazenskim doležem \$ 16. in 194. cit. zakona.

— Prav nagel preobrat vremena. Tako naglih vremenskih preobratov in pravih revolucij že kmalu ne zaznamuje vremenska kronika. Leta 1929 n. pr. je mraz trajal in držal po več dni. Letos pa se mora vedno umikati toplejšemu, južnemu valu. Ljudje so v četrtek tožili in jadikovali o mrazu, danes so nekoliko

veselejših obrazov, ko se ne stiskajo v suknje. Podnevi je mraz v četrtek nekoliko odjunal, nastopilo je deloma stalno vreme. Tako je bil v četrtek dosežen toplotni maksimum — 5,3° C. Ponoči je sprva začelo zmrzovati. Bila je o polnoči dosežena najnižja temperatura — 9°, toda kmalu je zavel južni veter, ki je v petek zjutraj napravil ostražilo mlo prijetno ter je toploter kazal samo — 3°. Temperatura se je nato še dvigala. Barometer je od četrtega na petek nekoliko padel ter je v petek zjutraj padel na 766,9 mm, še vedno nad normalo, toda pozneje se je počasi začel dvigati. V petek je godolav sv. Vincencij. Ko na Vinka sonce posije, vinogradnik jeseni zdravo kapljo zavžije. Vinogradniki zelo cenijo sv. Vincencija, enega izmed svetnikov — Sredozimcev.

— Ne pozabimo prebeliti sadnih dreves! Če premažemo debela sadnih dreves z apnenim beležem, ubijemo kar dve muhi na en mah. Prvi pokončamo najrazličnejše škodljivce, ki se skrivajo v lubju in v špranjah med vejami. Na drugi strani pa z beležem dosežemo, da sadno drevje ne začne spomladi prezgodaj odganjati. Najprimernejši čas za beljenje je konec januarja do sredfebruarja. Za beljenje uporabimo razmeroma redko apneno mleko, ki smo dodali nekoliko drvečnega karbolina. Bela barva povzroča, da se toplotni žarki spomladi odbijajo od debela in prav zato drevo kasneje oživi. Že samo to je tako velika korist, da bi moral zaradi nje vsak sadjerejec redno uporabljati ta tako ceneni belež.

— Dostj sadja. Kakor malokdaj je bilo obrodilo sadno drevje lansko leto. Te dni smo brali v »Slovenec«, češ da bi bilo to v zvezi s hudo in dolgotrajno predhodno zimo. Pa to ne bo v celoti držalo. Ostra in obktna zima pač uniči nekoliko mršesa in sadnih škodljivcev; toda vsi taki in drugi sovražniki onesposobijo le del cvetja, če ga drevje požene, in le del sadja, ki ga vseje nastavi. Prvi pogoj je, da sploh drevje cvetja nastavi. To se pa ne zgodi vsako leto. Saj je znano, da sadno drevje na splošno navadno samo vsako drugo leto obrodi, če so dani vsi pogoji, zlasti ugodno vreme spomladi. (Izjemo delajo češnjeva drevesa, ker kmalu in zgodaj dajejo svoj sadež in se potem okrepe in odpočijejo.) Sadna drevesa, ki so bila eno leto močno obložena, pa povetini naslednje leto ne cveto. Se morajo opomoči. Dobra sadna letina je predvsem odvisna od ugodnega vremena za časa cvetenja. Mehki, vlažni južni vetrovi in solzavi dnevi z aprilskim dežjem, ki se vleče dostikrat do erede maja, povzročijo, da se cvetje neplodno ospe. Ugodno za razvoj in oploditev cvetja je ostrejša vreme s sončnim sojem, če je brez strupene burje, da morejo čebelice in druge muhe-raprševalke do svojega pomožnega dela pri oploditvi pestičev na cvetju.

— Največja plavajoča ladjedelnica sveta spet popravljena. Bivše angleške mornar. opiralnice Seletar v Singapuru in plavajočo ladjedelnico »Kralj Jurij VI.« so Japonci popolnoma popravili in je sedaj glavno opiralnico japonskih vojnih ladij v južni Vzhodni Aziji. Ladjedelnica, zgrajena na podlagi določil verzajske mirovne pogodbe v Nemčiji, je največja plavajoča ladjedelnica sveta in ima prostora za vojne ladje do 40.000 ton.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Italijanski Rdeči križ v Goriziji je imel pred kratkim občni zbor pod predsedstvom advokata dr. Giuseppe Valvia. Iz poročil, ki so bila podana na zborovanju, izhaja, da ima podružnica Rdečega križa v Goriziji skupno 864 članov. V preteklem letu je gorizijska podružnica podprla celo vrsto človekoljubnih akcij socialnega značaja na svojem področju.

Boj kletvin! Brezbožno in nesramno preklinjajo se širi tudi po naši nadškofiji; zlasti je ta surova grdobija razpasena med mladino. Po zgledu drugih škofij je tudi naš nadškof določil, naj bo mesec januar v prvi vrsti posvečen svetli borbi proti temu grešnemu in zločinskemu početju. Ker se zdi, da se s posvetnimi sredstvi tega zla ne da omejiti in izbiti, poziva nadpatriar vse vernike, naj z gorečo molitvijo izprosijo od Boga, da bo iz usmiljenja do tolikih zločincev zaustavil poplavo grozotnih žalitev svojega svetega imena. V ta namen določa nadškof, naj se v vsaki duhovni določi ena nedelja v januarju, ki bo posvečena protiblasfemični borbi. To nedeljo naj bo sv. maša s skupnim sv. obhajilom, popoldne pa ura molitve s pridigo, blagoslovom in petjem »Miserere«. V našem mestu so se te požnosti začele v nedeljo 3. januarja v stolnici in jim je prisostvoval sam nadškof. V prihodnjih nedeljah bodo zgledu stolnice sledile druge mestne župnije.

Z Gorenjskega

Priznanje delavcem na Jesenicah. Na Hrušici so preuredili železniško stavbo. 83 mož je prevzelo vsa obrtniška dela. Novi prostor za uslužbence je bil nedavno izročen svojemu namenu. Prirejena je bila božičnica in so govorniki naglašali, da so jeseniški železničarski delavci izvršili že pomembna dejanja pri dvakratni postavitvi železniškega mostu pri Zirovnicah ter pri odstranjevanju raznih železniških škod, se zlasti po železniki nesreči blizu Lienz na Koroskem.

V šmartnem pod šmarno goro je šolski rektor Binder sklical krajevno zborovanje, na katerem je opisoval smernice Volksbunda. Stranka ima zdaj nove prostore v Gradovem hotelu v Tacnu. Pomožni urad za matere in otroke pa ima uradne ure v Travnovi hiši v Tacnu, kjer je doslej uradovala uprava stranke.

V Zabnici se je krajevna organizacija stranke preselila v nove prostore v občinski hiši. Okrožni prosvetar Lilling je ob tej priliki predaval o narodno socialistični revoluciji. Prirejena je bila tudi zbirka suhega sadja, ki so ga nabrali 196 kg za ranjence.

S Sv. Katarine poroča gorenjski tednik, da je zbirka zadnje nedelje za zimsko pomoč dala doslej najlepšo vsoto 45 pfenigov na posameznika. — Gospodarski kmetijski apel v Lomu in Dolini je ob številni udeležbi kmetov in gospodinji lepo uspel. Štabni vodja Mayer in uradni vodja Ladstetter iz Radovljice sta v svojih izjavah razložila težnje modernega kmetijskega gospodarstva s posebnim ozirom na vojni čas.

S Spodnjega Štajerskega

O kulturnem življenju na Spodnjem Štajerskem piše mariborski dnevnik, da je letos v jezikovnih tečajih 200.000 ljudi. 22 ljudskih knjižnic posoja knjige. Nadalje posluje 25 knjigarn. Mariborska razstava knjig, ki je bila odprta deset dni, je bila obiskana od 10.000 ljudi. Mariborski gledališče ima od septembra 1941 dalje svoj ansambel, ki neguje opero, opereto in dramo. — Preurejeno celjsko gledališče bo med najmodernejšimi in alpskih pokrajinah. O vsem tem je v Mariboru predaval kulturni referent Franc Kult.

Trboveljsko okrožje bo začelo z organizatornim delom na desnem bregu Save. Poročali smo že, da je štajerska domovinska zveza prevzela vodstvo in skrb za naseljeveni pas A, ki leži na desnem bregu Save od Poljske do Velike doline. Kakor poroča sedaj »Marburger Zeitung« je štajerska domovinska zveza že 17. januarja začela z organizacijo sestankov v tem območju. Več govornikov je nastopilo v raznih krajih, da pojasnijo naseljenecem delo in naloge štajerske domovinske zveze. Tako je v Radečah pri Zidanem mostu govoril skoraj 300 naseljenecem in Spodnjim Štajerskem orožni vodja Eberthart. Pa tudi v bolj oddaljene kraje, ki jih je bilo zaradi snega mogoče doseči na smučeh, so prišli zadnje nedelje govorniki, da bi pripravili prebivalce na sprejem v štajersko domovinsko zvezo. Tako so bila zborovanja tudi v St. Jurju pod Kumom, v Poljsniku itd. ter so bila povsod lepo obiskana. V Radečah in v St. Jurju pod Kumom bodo krajevne skupine že ta teden izpopolnjevale prijavnice za štajersko domovinsko zvezo. Konec tedna bo začela delovati že sprejemna komisija v Radečah. Tako bodo v kratkem tudi v tem območju predstavniki štajerske domovinske zveze prevzeli skrb za dobrobit in za politično vzgojo prebivalstva.

Prva tovarniška kuhinja za delavce odprta v Mariboru. 20. jan. so v Mariborski tekstilni tovarni August Ehrlich z veliko slovesnostjo odprli tovarniško kuhinjo za delavce. Slovesnost je bila tem pomembnejša, ker je ta kuhinja v zasebnem gospodarstvu na Spodnjem Štajerskem prva ustanova te vrste. Slovesne otvoritve so se udeležili

častni gostje tako zvezni vodja Steindl, mariborski nadžupan Knaus in drugi. Prišel je tudi orkester mariborskega mestnega gledališča, ki je igral uvodno koračnico. Nato je govoril obratni zaupnik Sokob, nakar obratni vodja August Ehrlich, ki je povedal, da bodo v tej kuhinji tovarniški delavci dobili dvakrat na dan proti malenkostni odškodnini točne in tople obede.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: Berta Sonetič, hčerka narednika vodnika, 82 letna preživetkarica Ivana Zupanc, Helga Muhič, hčerka železniškega uradnika, 75 letni poštni ravnatelj v pokoj Anton Kuss, 61 letna gospodinja Marija Habit, 54 letni trgovec Svetozar Diklič iz Skopja. V Slovenski Bistrici je umrla 65 letna pekova žena Julijana Vavpotič. Stanovski urad v Ptuj po poroča da so od 10. do 17. januarja umrli: Franc Pešec, Alojzij Kelc in Franc Klingler.

Poroke. V Rogaske Slatini so se poročili: Ivan Kos z Nežo Saberi in Jožef Dreflak z Marijo Gajšek.

Ropar obsojen na smrt. 30letni Ciril Cajncar iz Ivanec je lani septembra na poti v Logarovec srečal 15 letnega dečka s kolesom. Začel mu je pretiti, vzel mu je kolo in se odpeljal. Kmalu pa so ga prišli in je te dni prišel pred posebno sodišče v Gradcu. Ker je bil že nekajkrat kaznovan zaradi tatvine, javne nasilnosti in težkih telesnih poškodb, je bil zaradi ropanja in kot nevaren zločinec iz navede, obsojen na smrt.

Snežni plaz v Smolniku pri Rušah. 15. januarja se je okrog devetih zvečer sprožil na strmem pobočju pri Smolniku pri Rušah okrog 50 metrov širok snežen plaz, ki je zasul cesto, ki vodi iz Ruš k Sv. Lovrencu na Pohorju, hkrati pa tudi železniško progo, ki gre tod vzporedno s cesto. Železniška proga je bila v razmeroma ozkem pasu zasuta, vendar je bil železniški promet začasno prekinjen v toliko, da so potniki nadaljevali svoja potovanja s prestopanjem. Čiščenje proge kakor tudi ceste so prevzeli gasilci v Rušah, katerim je pomagalo prebivalstvo v Smolniku. Ob šestih zjutraj naslednjega dne sta bili proga kakor cesta že očisti. Izkazalo se je, da plaz ni napravil nobene hude škode.

Iz Hrvaške

Izredni davek na vojne dobičke. Na predlog finančnega ministra NDH je Poglavljen podpisal zakonsko odredbo o uvedbi izrednega davka na vojne dobičke.

Ureditve dolgov zagrebke mestne občine. — Svoječasno smo že poročali, da je sedanja zagrebška mestna uprava lani naiela 230 milijonsko konverzjsko posojilo pod zelo ugodnimi pogoji, s katerim je uredila mestno finančno gospodarstvo. Trenutno stanje dolgov zagrebške občine je sledeče: 230 milijonsko konverzjsko posojilo, najeto v letu 1941 je ob koncu leta 1942 znašalo 228 milijonov 646.440 kun. Posojilo 5.150.000 kun, ki ga je zagrebška občina najela kot brezobrestno posojilo pri Javnem uradu dela za zgraditev delavskih stanovanj, je istega dne kazalo stanje 2.987.000 kun. Tretje posojilo zagrebške občine, najeto v višini 30 milijonov kun po 5 odst. pri Poštni hranilnici zaradi financiranja prehrane prebivalstva, je ob koncu lanskega leta znašalo samo še 101.364 kun. Preostanek nakupa za nepremičnine, prevzete od Prve hrvatske štedionice (6%), ki ga je treba plačati v desetih letih, je znašal konec decembra 1942 še 22.050.500 kun. Tako je imela zagrebška mestna občina na dan 31. dec. 1942 skupno 253 milijonov 785.304 kun dolgov.

V Zagrebu so izdali okoli 80.000 tobačnih nakaznic. Poročali smo že, da je hrvatska monopolna uprava v vseh večjih hrvatskih mestih uvedla tobačne nakaznice, s katerimi je sedaj vsem kadilem omogočeno redno nakupovanje cigaret ali ostalih tobačnih izdelkov. Tobacne izkaznice so izdali tudi v Zagrebu, kjer so ob tej priliki ugotovili, da je za tobačne nakaznice zaprosilo okoli 80.000 odraslih moških. Na nakaznico dobi vsak kadilec na en odrezek po 10 cigaret ali pa 10 gr tobaka. Tobacne izdelke je dovoljeno nakupovati istočasno za dva dni nazaj in dva dni naprej, torej z dnevom nakupa za pet dni skupaj.

Iz Srbije

Dobra sadna letina v Srbiji. Sadjarstvo v Srbiji je zelo razvito. Posebno goje slive in jabolka. V nekaterih okrajih je sadjarstvo sploh glavna gospodarska panoga, s katero se peča ljudstvo. Med take okraje spada Podgorski okraj, ki ima zaradi svojega zemljepisnega položaja in klimatskih razmer vse pogoje za razvoj sadjarstva. V tem okraju je po objavljenih statističnih podatkih zasajenih 1.600.000 sliv, ki navadno obrodijo zelo dobro ter vržejo letno okoli 310.000 metrskih stotov češpelj ali 31 milijonov kilogramov. Češplje izvažajo predvsem v inozemstvo, bodisi ali v svežem ali posušenem stanju ali pa predelane v mezo. Na drugem mestu so v tem okraju jablane, katerih je bilo lani 123.000 in ki dajo letno okoli 13.500 metrskih stotov jabolk. V nekaterih delih okraja dobro uspevajo tudi hruške, ki jih prav tako kakor češplje in jabolka izvažajo v inozemstvo. Ljudje v tem okraju precej zaslužijo tudi z nabiranjem malin. Letno jih navadno naberejo do 1.500.000 kilogramov. Za sušenje sadja je v okraju postavljenih 40 sušilnic. Poleg sadjarstva se ljudstvo podgorskega okraja peča tudi z živinorejo.

Naznanila

RADIO. Sobota, 23. jan.: 7.30 Valčki polke in mazurke. — 8. Napoved časa: poročila v italijanskem. — 12. Plošče. — 12.30 Poročila v slovenskem. — 12.45 Pesmi in napovedi. — 13. Napoved časa: poročila v italijanskem. — 13.15 Poročila Vrhovnega Povelstva Oboroženih Sil v slovenskem. — 13.17 Moderne pesmi vodi dirigent Zema. — 14. Poročila v italijanskem. — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sija. — 14.45 Glasba za godalni orkester. — 14.55 Glasba za godalni orkester. — 15. Poročila v slovenskem. — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Klasični orkester vodi dirigent Manno. — 17.35 Koncert pianiste Branke Musolin. — 17.55 Gospodinsko predavanje v slovenskem. — 19.30 Poročila v slovenskem. — 19.45 Laha glasba. — 20. Napoved časa: poročila v italijanskem. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenskem. — 20.30 Lirčna prirediteljska družba ETAR: Orfejeva pravljica — opero v enem dejanju spisal Alfredo Casella. — 21.20 Predavanje v slovenskem. — 21.30 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. — 22.10 Koncert violinista Alberta Dermalja, pri klavirju Marjan Lipovec. — 22.45 Poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo: mr. Sušnik, Marjan trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gospodarska c. 4; mr. Bohinec, Cesta 29. oktobra 31.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo vršil od sobote ob 20 zvečer do ponedeljka ob 8 jutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Cesta 29. oktobra 7.

Poizvedovanja

Reven akademik je izžubil od protestantske cerkve do Akademike doma ali do Akademike doma do Vilharjeve ceste denarcev z množico vsoto denarja in življeno nakaznico. Pošten najditelj naj obne vrne v upravi »Slovenec« ali hišnici Akademike doma, Miklošičeva c. 5.

Najden je bil snopč ključev na obročku. Naslov najditelja v naši upravi.

Zasliševanje na ruskem bojišču. Boljševiške ujetnike, ki so jih zajele italijanske čete, zaslišujejo

Drobna ljubljanska kronika

Delavstvo mestnih podjetij v Ljubljani (elektrarne, pilnarnice, vodovoda, klavnice in cestnega nadzorstva) vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, 24. t. m. ob 9 dopoldne v veliki dvorani Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22.

Jutri, v nedeljo, 24. januarja ob pol 4 popoldne bo za vse služkinje in hišne posle vabjen sestanek v dvorani Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22 (Delavska zbornica). Na sestanku bo poročal predsednik Pokrajinske delavske zveze in se bo vršilo predavanje o lepem vedenju. — Vabi odbor Sindikata hišno-gospodinskih poslov. Zanimivosti z živilskega trga. Na petkovem ribjem trgu je bilo naprodaj nekaj morskih palamid, ki so podobne tunini, le da njih meso ni tako rdeče. Bila je palamida po 26 lir kg. Od severnega morja je prišla sveža, zmrznjena polenova, ki je bila po 36 lir kg. Zaradi slabega vremena in zimskega časa je lov sladkovodnih rib težaven, zato jih ni na ribjem trgu. Na živilskem trgu se sicer življenje razvija v razmerah, kakor jih narekuje zimsko vreme. Še vedno je na izbiru mnogo gorizijske cvetice.

Občinski svetnik, mestni sluga, hranilnica, tiskar in njegova žena, častnik, sodnik in drugi. Cela vrsta ljudi nastopa s svojimi pristnimi značaji v prijetni in zabavni komediji »Vihar v kozarcu«, ki bo na Rokodelskem odru v nedeljo 24. januarja ob 5 popoldne. Opozorjamo na predprodajo, ki bo na dan predstave od 19 do 12 in dve uri pričetkom v društveni pisarni, Petrkova ulica 12-1, dešno.

Smetanova simfonična pesnitev Vitava iz cikla Ma vlast je najbolj znano in najbolj priljubljeno delo znamenitega češkega mojstra. Vitava je simfonični pesnitev, ki ima za podlago naslednja vsebino: V temni seneli Češkega lesa izvirata dva studenčka: prvi šubori vesele in topla, drugi pa teče hladno in mirno. Bistri zalovi skakljajo od kamenčka do kamenčka, oba vrelca se združita in loskečeta v zarji jutranjega sonca.

Nastane potok, ki je početak mogočne reke Vitava, ki naraste v svojem teku po čisti zemlji v mogočni veleok. Tek Vitave navodi skozi goste šume, iz katerih se čuje vedno bliže in bliže glas gozdskih ptic, veselo lovske življenje. Iz šum nas pripelje v ravnino, kjer pleše na njenem obrežju ob poskočni polki vesela svatovska družba. Znoči se, v mesečni radajo vodne vile po srebrnih valovih, v katerih se zrcalijo obiski točnih gradov. Vitava pada preko nečistih kataraktov, izkopala si je široko strugo in v veličastno se vali proti zlati Pragi, kjer jo pozdravlja staroslavni Visegrad. Nato pa počasi izginja v daljavo. To je vsebina ene najlepših simfoničnih pesnitev svetovne glasbene literature. Koncert bo v ponedeljek, dne 25. t. m. pod vodstvom ravnatelja Mirka Polca v veliki unioński dvorani. Začetek ob pol 7. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Triglavske bajke je spretno vpletel v svojo igro »Triglavska roža« mladinski pisatelj Mirko Kundič. Vse, kar smo že kdaj slišali o gorskem možu, o Pehtri babi in Kragulcu, o gorskem škrtcu, čvarju zakladov, o škornjiku in vsebi in o dobrih zarkizmah, ki so pomagale kmetu ob setvi in žetvi, o podzemlju in o zlatem jezeru v njem, vse to zaživi v prijetni zgodbi malga Jožka in njegove matere. Ne le mladina, temveč tudi odrasli odnesejo s predstave mnogo dobrega v srcu in lep spomin v duši. Igro ponovi Franciskanska prosveta v nedeljo, 24. januarja ob 4 popoldne. Vstopnice si nabavite v predprodaji v trgovini Sfilgoj.

Poslovanje obrtnega sodišča. Vodestvo obrtnega sodišča, ki je na ljubljanskem okrožnem sodišču, je poverjeno sodniku okrožnega sodišča dr. Jakobu Svetu. To sodišče je pristojno za spore, ki nastanejo med delodajalci in delalci v smislu obrtnega zakona; kakor je bil pred leti uveljavljen v naših krajih. Obrtno sodišče je v prvi vrsti reševalo medne spore, dalje spore zaradi pravilne odgovori službe in spore zaradi

plačila nadurnega dela, kakor tudi spore zaradi neplačanih dopustov in še druge sporne zadeve, nastale med obema strankama. Druga leta je to sodišče zaznamovalo primerno veliko tožb, ki so lani napram ostalim letom našle najmanj 70 odstotkov. Bilo jih je lani le okoli 50. Bila pa so leta, ko je bilo takih tožb nad 300 in še več.

Posestne spremembe. Zemljiška knjiga je do 20. januarja v tem letu zaznamovala do 24 kupnih pogodb za celotno vrednost 2.934.310 lir. Med drugimi je Lukla Anka, posestnik in trgovca odstopila svojima sponoma Zvonimirju in Lvi, trgovca v Ljubljani, svojo izredno polovico do nepremičnosti vlož, št. 833 k. o. Peterko predmetje I. del (hiša št. 79a na Sv. Petra cesti), to vsakemu do ene četrtine. Nepremičnina je bila cenjena na 35.250 lir. — Kogovšek Ivan, posestnik v Ljubljani, Kamnogradska ul. 26, je prodal več parcel, in sicer Josipu Dobnikarju, krojaču v Ljubljani, Kozarje 35, parcelo št. 709-4 travnik k. o. Dravljice v izmeri 655 m² za 10.000 lir, dalje Mariji Muharjevi, zasebnici v Ljubljani, Javornikova ul. št. 3, parcelo št. 709-5 travnik k. o. Dravljice v izmeri 966 m² za 14.500 lir.

Gledališče

OPERA: Sobota, 23. januarja ob 17: »Beg iz seraja«. Izven. Cene od 18 lir navzdol. — Nedelja, 24. januarja ob 16: »Traviata« (100. predstava). Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Ponedeljek, 25. januarja: »Zaporo«. — »Angel z avtoma. Otroč. ki sedelajo pri predstavi »Angel z avtoma«, naj se zgledajo v soboto ob 14 v operi k ponavljalni vaji.

W. A. Mozart: »Beg iz seraja«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Selim-paša — Anžovar, Konstanca — Ivančičeva. — Blonda, njena hči — Poljanarjeva, Belmonte — Lipušek, Pedrillo — Banovec, Osmia — Betetto. Dirigent: A. Nefci; režiser: C. Debevec, nastopila: J. Vilfanova. Ob 100. uprizaritvi Verdijeve »Traviata«. Ta popularna opera velikega italijanskega skladatelja je dosegla v letih po svetovni vojni v naši Operi rekordno število repriz.

ki pričajo o zgovornosti njene duševne in emocionalne glasbene sile na naše čustvovanje. Zato je 100. uprizaritev te opere velika dogodek za našo Opero, ki je s to predstavo ustvarila res že verdijevo tradicijo.

DRAMA. Sobota, 23. januarja ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red Premierski. — Nedelja ob 14: »Snegulčica«. Mladinska predstava. Zadnjičkrat v sezoni. Cene od 10 lir navzdol. — Ob 17.30: »Veliki mož«. Izven. Cene od 18 lir navzdol. — Ponedeljek, 25. januarja: Zaporo.

Giovanni Cenzato: »Zaljubljena žena«. Komedija v treh dejanjih. V letošnji uprizaritvi bo igrala naslovno vlogo Mira Danilova. Ostala zasedba je ista kot lani: Fabrizio — Nakrst, Elena — V. Juvanova, Ana — Nablocka, — Agno — Gregorin, Alisa — Boltarjeva, Cortini — Peček, Antonelli — Brezigar, Režiser: prof. O. Sest; scenograf: inž. E. Franz.

Opozorjamo na zadnje letošnje prireditve mladinske igre »Snegulčica«, ki bo v nedeljo ob 14 po izredno znižanih cenah od 10 lir navzdol.

Predprodaja vstopnic za operne in dramske predstave je v opernem gledališču vsak dan od 10.30 do 12.30 in od 16 do 18. Za predstave za abonma so vstopnice v predprodaji vedno en dan prej, za predstave izven abonmana pa dva dni prej, tako n. pr. za nedeljske predstave od petka od 10.30 dalje. — Ker vlada za gledališke predstave posebne v zadnjem času izredno zanimanje, naroča p. n. občinstvo, da več dni vnaprej tolikšno število vstopnic, da je pogosto prekoračeno število razpoložljivih mest in ne more gledališka blagajna ustreči vsem interesom. Ker poleg tega še nekateri posamezniki kupujejo večje število vstopnic za eno samo predstavo, je gledališče navadno že prvo ur predprodaje razprodano, drugi čakajoči in denarcev z množico vsoto denarja in življeno nakaznico. Pošten najditelj naj obne vrne v upravi »Slovenec« ali hišnici Akademike doma, Miklošičeva c. 5.

Kranjski alkimisti

Saj še ni preteklo mnogo časa od tlej, ko je bila alkimija še splošno priznana veda. Skrivni nauki o narejanju zlata, o kamnu modrih, ki da je vse uganke razrešil in vse boleznijo pozdravil, o eliksirju, ki je obetal neomejeno dolgoletno življenje, segajo daleč v 19. stoletje in so imeli neverjetno veliko pristašev in so se kot izrazki raztegnili tudi še v sedanje slavno 20. stoletje.

Teofrast Paracelsus v. Hohenheim, čigar 450 letnico rojstva so nedavno obhajali, je neumorno stikal za »petim elementom«, za tisto skrivnostno »esenec«, ki bi njena najdba in kemična proizvodnja po njegovem mnenju ne pomenila nič manj in nič več kot slavni »kamen modrih«, s čigar pomočjo in s spremembami elementov bi se dalo narejati zlato. Od tlej je bilo napisanih na tisoče knjig o vabljivih snovi in je bilo narejenih nešteto tozadevnih poskusov. Pa niso bili le praznoverni ljudje tisti, ki bi bili podlegli tej skušnjavi! Leta 1779 je angleška poslanska zbornica izplačala 5000 funtov sterlingov neki stari gospej, ki je bila izročila neko navodilo za proizvodnjo kamna modrih in ki se je uspešno udeleževala na področju alkimije. In še leta 1894 so v

knjig, ki so bili njih pisci Kranjci, navodilo za narejanje kamna modrih in da so tudi verjeli. Da tisti pisci tudi imajo ta kamen. Valvazor temu mnenju niti ne pritrjuje niti ga ne zanika. Pravi, da je kranjske alkimiste poznal in bil tudi v prijateljstvu s njimi in da torej najboljše ve, kako daleč sega ta veda pri njih in koliko je vredna. Mimo tega si je tudi dopisoval z zdravnikom in alkimistom Janezom de Monte Sydersom, ki je bil svoje dni tozadevno vprav slaven mož.

V zvezi s preiskavo o kamnu modrih se Kranjska v strokovnih spisih večkrat imenuje. Alkimisti so večkrat spravljali snov Merkurij, ki je isto kot živo srebro in ki je bilo v njihovih raziskovanjih tolikšnega pomena, v zvezi z Idrijco, kjer je najdišče živega srebra. Tudi Paracelsus, govoreč o kamnu modrih, omenja večkrat Idrijo. Pravi: »Tozadevno ni boljših pokrajin, kot so Ogrska, Istria ali Carneol (to-rej Kranjska) in Koroška.«

Zanimiv donesek k zgodovini alkimije na Kranjskem je shranjen v univerzitetni knjižnici v Ljubljani, in sicer je to knjižica, ki je l. 1680 izšla v Ljubljani z naslovom: »Praeservativum universale naturae« itd. od Janeza Friderika v. Raina. To je nekakšen sporni spis proti istodobnemu alkimistu Dobrzenskemu (ki je bil očitno Rainov tekmelec na področju alkimije). Knjižica je bila, sodeč po uvodu, naslovljena na kranjske stanovce, posvečena cesarju Leopoldu I., ki je bil znan podpornik alkimije. Naslovna stran, bakrorez, predstavlja neko skrivnostno, krilato bitje, ki je pol moški, pol ženska in drži v obeh iztegnjenih rokah Eškulapovo palico s kačo, na kronani glavi pa je znak Merkurja (planet) ki je soncu najbližji. Po uvodu, kjer pisec za podlago svoje »znanstvene« avtoritete zatrjuje, da se ni mogel ničesar bolj potruditi kot on, da bi razrešil skrivnost kamna modrih, in v polemiki proti tekmeču Dobrzenskemu, polaga Rain cesarju zlasti na srce to, da naj se ukvarja s »hermetično« filozofijo, (kar v njegovem jeziku pomeni isto kot alkimistično raziskovanje). To priporočilo baš ni bilo na mestu, saj smo že omenili, kako so bili tedanji, denarja lačni vladarji vdani alkimiji in so jo podpirali bolj ko sleherno drugo znanost. Pisec dalje razpravlja o vprašanju glede na možnost in resničnost kamna modrih, navaja zgled o primerih, ko se je posrečilo proizvodnjo zlata, navaja dalje razna imena adeptov (to je mojstrov na področju narejanja zlata) in omenja v tej zvezi, da ima cesar Leopold I. sam zlato tinkturo. Slednjic se hudeje na »sleparske« tvorce zlata, ki jih — v nasprotju s seboj, ki ga vema le znanost — vodi sam pohlep po zlato.

V področje kranjskih alkimistov spada tudi polemika znanega prirodoslovca Hacqueta proti p. Gruberju, bivšemu »navigacijskemu« ravnatelju v Ljubljani in graditelju Gruberjevega prekopa. Hacquet dolži Gruberja v spisu, ki je izšel leta 1778—1789 z imenom: »Oryctographia Carniolica«, da se je Gruber med gradnjo prekopa bavil z umetnijo narejanja zlata. »Tiste vsote denarja, ki so mu jih bili dali na razpolago pri tej novi kupčiji,« pravi Hacquet, »so zavedle tega moža v norost proizvodnje zlata.«

Eden alkimistov, ki so delovali na Kranjskem, je bil soudeležjen pri kmečkem punktu, ki je bil izbruhnil proti koncu 17. stoletja na posvetu smledniške graščine zoper generalnega izterjevalca davkov, Hansa v. Pernburga, ki jih je na nekrščanski način mučil z robotanjem in davčnimi kaznimi. Leta 1685, ko je bil upor proti Pernburgu že precej oster, je prišel na Kranjsko neki Peter Cattin, ki je kot alkimist delal poskuse na strmoljski graščini pri Cerkljah na Gorenjskem, a se je hkrati zavzemal tudi za stvar kmetov, češ da so dolžni graščaku le tiste dajatve, ki so navedene v odredbi dvorne pisarne iz leta 1569, katero jim je prebral in razložil. Toda upor je bil zmeraj bolj trdovraten, tako da so bili slednjič voditelji upornikov leta 1687 obglavljeni v Kranju in je bilo v smledniški poslanih 200 karlovskih graničarjev. Zgodovinar Vladimir Levce meni, da je bil Cattin kak francoski agent, ki je bil v tistih časih, ko je bil cesar v vojni s Francijo, prevzel — z mnogimi drugimi vred — nalogo, da pripravi tla za notranje homatije v Avstriji, da bi se tako odpor Avstrije poslabšal. Pa bodi tako ali tako: na vsak način se je alkimist Cattin (in njegov pokrovitelj graščak Ruessenstein) zavzemal za pravice kmetov sprčo krivic, ki so jih morali takrat prestajati.

Alkimisti so ravnali s spisi, ki so jih pisali o svojih dognanjih, z največjo previdnostjo, ko z nekakšnimi tajnimi dokumenti, ki jih smejo videti in brati le sodelavci in taki, ki so tega vredni. Arhiv zgodovinskega društva Kranjske je v preteklem stoletju dobil tak spis v last z naslovom: »Skrivnostna knjiga o modrosti dolgega življenja in popolnega bogastva. Na nekem lističu, ki je priložen knjigi, pa si je poslednji lastnik zapisal, da je prejel ta spis leta 1827 od »starega gospoda pl. Breitenaua«. Kako da je spis dobil »stari gospod« v roke, pa ne ve. Breitenau da je bil takrat jako bolan in mu je povedal, da mu zaupa to knjigo kot nekakšen skrivni zaklad z geslom: »Odi profanum vulgus et arceo.« (»Sovražim prostaško množico in ji

naročil kuhanega vina, imeli pa so polne roke dela. Ne, božično drevo je le navadna smreka s svečami, je le spomin na otroška leta, če te ne gane misel svete noči v Betlehemu, ko se je rodilo Dete; če ne čuješ glasu božjega, ki oznanja mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje; če je tvoja duša vzvišena nad preprostimi pastirji, ki so prišli in poklekali. Pred polnočjo so krenile tri sence po snegu izza doma in izgubile v temi. Kmalu so se zasvetile tri lučke, menda prve v tej noči sredi teh gozdov. Dva izpod Rožice in Matevž so hiteli v gorstvo vas k polnočnici. Na grebenu so se lučke zaustavile; potem se je utrgala prva in rezala temo naravnost po strmini kakor zvezda ki se je utrgala na nebu. Za njo druga in še tretja. »Koliko lepota!« je zastrmel tekmovalce Tone. Daleč spodaj so zagledali cerkev s svetlobo v oknih in okrog nje hiše, prav tako razsvetljene. V zvoniški so potrkavali. Veliki zvon se je oglašal v enakomernih presledkih manjša dva sta pela drobno in sproščeno. Ko so utihnili, je plaval trozvon vedno višje in višje ter se izgubljal neke daleč, kjer so se oblaki umikali belim zvezdam. Ko so stopili trije gorniki v hram božji, je bral župnik evangelijsko. Slovesno je bral in počasi, vsaka beseda je imela svojo veliko veljavo in svoj slovesni pomen. V klopih pod korom so stali br-

Lepo, sončno, plemenito branje je knjiga

„Dekle z Močevja“

švedske pisateljice S. Lagerlöf

V kratkem bo izšlo eno najlepših del H. Bordeaux-a „Srce in kri“ Knjige se dobe po vseh knjigarnah in trafikah!

Španska socialna zakonodaja

Z zakonsko naredbo, ki jo je pred kratkim izdal general Franco, in s katero je tudi v sedanjih nacionalistični Španiji uveljavil obvezno bolniško zavarovanje, je v Španiji spopolnjena in zaključena socialna zakonodaja, kakršno si je zamislila nacionalistična vlada po prevzemu oblasti. S tem se je Španija uvrstila v vrsto modernih evropskih držav.

Socialno zakonodajo v Španiji je načrtno pripravil že štiri leta minister za delo Giron. V tem času je predložil vladi v zakonit zakon o starostnem zavarovanju, zakonsko odredbo o podpiranju družin z več otroki, zakon o plačnem dopustu, zakon o zagotavljanem zaslužku, ki ga predvidevajo skupne pogodbe, ter zakon o nezdolžnem in invalidskem zavarovanju. Vsem tem zakonskim določbam v zgradbi španske socialne zakonodaje se je sedaj še pridružil zakon o obveznem bolniškem zavarovanju, na katerega je prejšnja Španija, kakor na druge socialne zakone, zastopal čaka leta in leta. Obveznosti, ki jih s tem za-

konom prevzema zavod za socialno zavarovanje, so izredno obsežne ter ne obsegajo samo običajne zdravniške nege, temveč tudi skrb za popolno ozdravitev obolelega člana. Zato zakon predvideva nadaljnje zdravljenje obolelega člana v zdraviliščih in kopališčih, v sanatorijih, preskrobo protez ponosrečnim članom. Med tem časom, ko se mora oboleli član zdraviti, dobe njegovi družinski člani potrebne podpore za redno vzdrževanje. Zakon vsebuje tudi stroga določila za zaščito mater, za redno izplačevanje bolniških pristojbin ter tudi avtomatično posmrtninsko zavarovanje.

Koristi tega zakona se lahko poleg Špancev poslužujejo tudi vsi Portugalci in državljani južno-ameriških republik, s čemer je španska vlada hotela samo obnoviti ibersko in špansko povezanost.

25.

25

Visoka pečina mi je zastavila pot. Odnehati nisem smel. Nazaj — ne! Po natančnem ogledu sem začel plezati navzgor. Oprjemal sem se po razpokah in koreninah. Po hudem naporu sem preplezal nevarno pečino. Znašel sem se na prijazni planoti. Kaj pa je tam?

26.

26

Kakih trideset korakov vstran od gozda sem zagledal — groza... je li res? Razbitine očetovega letala! Kri mi je zledenela. Ubogi oče! Mrtev... Tako si torej končal ter me zapustil v največji bedi. Sesedel sem se blizu letala, srce mi je burno utripalo. Oblile so me grenke solze.

Športniki, ali že veste...

... da je bilo državno prvenstvo v drsanju v Budimpešti dejansko samo repriza lanskega prvenstva? Vsa prva mesta so zasedli spet isti tekmovalci. Med ženskami je zmagała Georgina pl. Botond, med moškimi Kristóf Kallay, v parih pa brat in sestra Szekreueyessai.

... da so storili Nemci tudi v preteklem letu vse za propagando plavalnega športa? Organizacija KdF je priredila v mnogoterih krajih plavalno tečaj, katerih se je udeležilo 27.000 oseb.

... da skrbi organizacija KdF tudi za izobražbo drsalnih vaditeljev? Na Dunaju je priredila ta organizacija tečaj za načelnike drsalnih sekcij, iz katerega je izšlo 80 novih vaditeljev umetnega drsanja. Zanimivo je tudi omeniti, da je priredilo neko dunajsko industrijsko podjetje velike tekme svojih nameščencev. Teh tekem se je udeležilo 500 uradnikov in delavcev.

... da se je monakovski telovadeč I. Stangl težko ponesrečil? Stangl je bil ponovno član nemške državne reprezentance v orodni telovadbi. Pri padcu s krogov si je zlomil koleno kost in leži sedaj v bolnišnici.

... da pripravila Italijanska sablaška zveza za 4. april tradicionalno »tekmo dvanaesterih«? Prireditelji bodo gledali v Napoliju, udeležili pa se je bodo tudi Nemci. Tekmovali bodo v vseh treh vrstah sablaškega športa.

Što jezikov je govoril

Nedavno je minilo 75 let, odkar je bil rojen svetnik nemškega zunanega ministrstva Emil Krebs, za kardinalom Mezzolantjem največji svetovni talent za jezike. Dobro je poznal 59 jezikov. V poznejših letih se je naučil še nadaljnjih 40 jezikov. Krebs je bil sin siromašnega tesarja.

Razstava katoliškega tiska

Na praznik Kristusa Kralja so v Veneziji odprli razstavo katoliškega tiska. Razstava je zelo pestra ter je na njej prikazan ves razvoj in obseg sedanjega italijanskega katoliškega tiska. Predvsem so popolne zbirke, ki jih je že izdala odtisno jih še izdaja Italijanska katoliška akcija. Razstava bo odprta do aprila meseca prihodnjega leta.

Žrtev mraza

Huda zima je nenadoma pritisnila tudi v velikem kitajskem mestu Sanghaj ter je zahtevala precej človeških žrtvi. Samo v eni noči je po ulicah zmrazilo 517 beračev.

ne dam, da bi se mi približal.) V spisu, ki naj bi bil nekakšen ključ za boljše razumevanje natiskanih alkimističnih izdaj, je govor tudi o nekakšni bratovščini adeptov, ki je bil njen poslednji ud nemara tisti Breitenau. Neki adept z imenom »Norton« je knjižico okrasil s simboličnimi slikami v vodenih barvah. Podlago spisa tvorijo »hermetične« zakoni umrlega sobrata Avgustina Brunhoffusa. Po teh zakonih je bil sleherni lastnik spisa strogo obvezen, da ga je pred svojo smrtjo sezgal ali pa da ga je izročil kakemu »bratu«, da ne bi prišel v roke kakemu nevrednemu. Poslednji lastnik je — kakor kaže — dolžnost močno zanamril.

Koliko upanja in razočaranja vsebujejo petnajst stoletna pota alkimije, koliko je bilo v njih pridnosti, koliko darovitosti in koliko vernega požrtvovalnega duha, kar bi vse v službi pravega spoznanja in prave vernosti lahko rodilo najbogatejše sadove!

Izšla je

krasna novost za naša dekleta: **dekliška knjiga**

Daj mi svoje srce

Napisala Jolanta Gerej. Prevedla prof. M. Gunde

Broširana bo stala L 25.—, vezana L 35.—

Ta odlična vzgojna knjiga je pisana v obliki romana in se bere kot silno napeta življenjska povest. Matere kupite jo svojim hčeram. Dekleta naročite si jo, zlata je vredna.

Založba LJUDSKE KNIJARNE
v Ljubljani, Pred škofi, 5

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDE

Spomnil se je večera pred letom, ko je prinesel k Sv. Lovrencu čudovito skrivnjo, ki je pela. V duhu jo je slišal. Z vsjo dušo je mislil na domačijo v rebri, na toplo sobo, kjer poslušajo pesmi, ki jih poje nekje Ljubljani in jih posreduje vsemirje. Zdelo se mu je, da vidi drobne anjele s piščalnimi, pa večje z violinami in velike s čelom in basom. Že je slišal pesem, ki je nežno valovala, kakor da pojo angeli, ki še hodijo v otroški vrtni tam zgoraj nad oblaki. Dolge trepalnice imajo, pa lica kakor jabolko, plave lase in široko odprta usta. Drugi gojejo na čelo, odrasli so namavili trohente. Pesem valovi in naraščajo, motiv se razvija v himno radosti in zmag.

»Mesija je rojen tam v hlevu nocoj, raduj se o človek in slavo mu pojč«

Samo ta motiv mu je brnel v ušesih; vedno polnejši, vedno slovesnejši. Okrog Matevža je bilo vse tiho in mirno, le smučki so počasi šumeli in žepna sve-

tilka je pošiljala stožce svetlobe v temo. Matevževa duša je vsovala zdaj v hlevu pri Betlehemu, kjer pojo angeli s pastirji, zdaj v veliki sobi, kjer sedita mati in oče. Ah, če bi bilo bližje, kako rad bi ji nocoj obiskal!

Toda saj je pisal in jim vse na široko razložil. V domu so povečevali, ko se je vrnil. Otroci so se veselili darov, odrasli so se pogovarjali, natakarije pa so stregle kakor vsak večer. Uboge natakarije, ki bi bile tako rade nocoj med svojci! Če bi Matevž preje na to mislil, bi prinesel vsaki kaj malega, kajti nocoj je praznik obdarovanja. Po večerji so se ljudje »sortirali«: višji krogi so ostali v obednici in poslušali radio, mladina se je lotila družabnih iger, Matevž pa je bil s tekmovalci spodaj v gostilni za furmane. Tam so poskušali peti. Ni pa bilo ubranosti, zakaj med fanti je bilo precej mešanov, ki so pokazali, da so vzvišeni nad preprostimi božičnimi navadami. Matevž bi najraje zbral otožne uslužbenice in jim

naročil kuhanega vina, imeli pa so polne roke dela.

Ne, božično drevo je le navadna smreka s svečami, je le spomin na otroška leta, če te ne gane misel svete noči v Betlehemu, ko se je rodilo Dete; če ne čuješ glasu božjega, ki oznanja mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje; če je tvoja duša vzvišena nad preprostimi pastirji, ki so prišli in poklekali.

Pred polnočjo so krenile tri sence po snegu izza doma in izgubile v temi. Kmalu so se zasvetile tri lučke, menda prve v tej noči sredi teh gozdov. Dva izpod Rožice in Matevž so hiteli v gorstvo vas k polnočnici. Na grebenu so se lučke zaustavile; potem se je utrgala prva in rezala temo naravnost po strmini kakor zvezda ki se je utrgala na nebu. Za njo druga in še tretja.

»Koliko lepota!« je zastrmel tekmovalce Tone. Daleč spodaj so zagledali cerkev s svetlobo v oknih in okrog nje hiše, prav tako razsvetljene. V zvoniški so potrkavali. Veliki zvon se je oglašal v enakomernih presledkih manjša dva sta pela drobno in sproščeno. Ko so utihnili, je plaval trozvon vedno višje in višje ter se izgubljal neke daleč, kjer so se oblaki umikali belim zvezdam.

Ko so stopili trije gorniki v hram božji, je bral župnik evangelijsko. Slovesno je bral in počasi, vsaka beseda je imela svojo veliko veljavo in svoj slovesni pomen. V klopih pod korom so stali br-

kati očanci z nagubanimi čeli; nekateri v kožuhih, drugi v plaščih, reveži pa samo v navadnih suknjičih. Ko so posedli na stare cerkvene klopi, so prebrali jagode rožnega venca; kdaj pa kdaj so se tudi zaustavili. Premotila jih je vesela pesem, ki se je prelivala s kora in polnila cerkev.

Matevž je zagledal klošču punčko z veliko ruto čez glavo. Ves čas se strmel v lučke pri jasilah, ponavljala svoj očenaš in se ozirala po peveh. Kdo ve, za koga je molila? Za svojo mater, za svoje ovčke, ali pa samo iz otroške vdanosti?

Ko je tako gledal, je segel v žep po drobiž, se sklonil k njej in ji šepnil: »Jutri si kupi bonbonov in pridna bodi.« To mu je dobro storilo. Punčki tudi. S svojimi začudenimi očmi je pogledala neznanega gospoda, Matevž ji je prijazno pokimal in deklica je spet molila kakor prej.

Po maši so počakali na župnika, da bi ga pozdravili. To so dobro vedeli, da jim bo postregel z brinjevim ali slivovko. Pošteno jih je zeblo in kozareček žgane pijače jih je pogrel.

Pot nazaj je bila dolga, koža na smučeh so dobro prijemale. Ob pol štirih zjutraj je zagledal Matevž na svoji mizi spet drobno Majdino podobo.

»Pripoveduj mi punčka, kako ti je bilo to noč. Jaz sem bil zapuščen, pa sem šel k polnočnici. Lahko noč, dobro spite

Zadeva s kristijanijo.

Minul so trije tedni. Gostje so odhajali in novi prihajali. Odhajajoče je spremljal hišni pek s harmoniko, prihajajoče pa je pozdravljali gospodar in jih sprejemal kakor dobrodošle znanee, ki so prišli na obisk. Odhajajoči so bili zagoreli v obraz in so dolgo mahali s sani; oni, ki so prihajali iz doline, so bili blede, naravnost lačni sonca, zraka in športnega razvedrila v snegu. Nekateri so prinesli seboj čisto nove smuči; to so bili začetniki, ki so se spoštljivo ozirali za onimi, ki so z lahkoto švigali po snegu.

Matevž je bil s svojo šolo na klancu blizu doma. Učil je pluzni zavoj. Erna je bila med najpridnejšimi, je pa vsak poizkus končala s padcem in užaljenim vzklikom. Ko se je vsem drugim že »odprlo«, Erna pa je še vedno padala, jo je zgrabil jok.

Da, prav res, tudi solze so tekle v tej šoli. Pa ne zato, ker Erni zavoj ni šel od nog, pač pa zaradi tega, ker je Matevž druge pohvalil in jim včasih vzklikal »prav dobro!« ali pa celo »odlično!«, njo pa je kregal. Sploh je smučki učitelj v Alphah velevažna oseba. Učeni morajo in lepe ženske ga vdano poslušajo in se mu pokorijo, saj je v njegovih rokah ključ do prave bele opojnosti.

A. Fogazzaro:

90

Palača ob jezeru

»Prav, Tudi meni je prav, da ostanete tukaj vsaj še nekaj časa. Toliko stvari moram urediti in vam bom za ponoč zelo hvaležen.«

Silla ni odgovoril. Močje je pozdravil in zamisljen odšel v svojo sobo.

Kaj naj pomeni vse to? Ali je res, kar trdi Marina, da se je vse zgodilo v bližini in da je zdaj ozdravela? Ali ga res ne mara več? Če je to res, potem se lahko še reši. Res je ostala še sramota, a te se lahko očisti. Spomnil se je Edithinih besedi: »Duša se ne bo pogreznila, če resnično ljubi, kakor zatrjuje.« Mislil na samomor je izginila, ni mogel sicer še delati nikakih načrtov za bodočnost, ker je hotel še prej govoriti z Marino. Bal se je, da bi bil zopet razočaran. Vendar pa je sklenil, da hoče začeti novo življenje, da bo nekega dne lahko rekel osebi, ki mu je pisala: »Vreden sem, da me nosite v sru.«

VL

»To je drevo, ki sem vam ga hotel pokazati,« je dejal don Inocencij Steineggeju. »Ali ni lepo?« Večkrat prihajam semkaj s knjigo in s svojimi mislimi. Ta samotna in pogled na okolico me očisti. Ko gledam na polje in vasi, vidim toliko ljudi, ki stoje med menoj in Bogom. Tukaj pa sem popolnoma sam z njim. Kako prijeten je ta občutek, če človeka kaj teži. Niste tega nikdar občutili? Vas nič ne vznemirja?«

Steinegge je zasadil palico v tla.

»Kako sem bil slep!« je vzkliknil. »Kako nesposoben sem bil, da nisem ničesar uganil? Mislite, da je bilo njeno nagnjenje do tega človeka močno?«

»Upam vsaj, da ne. Pomirite se. Nikar me ne pripravite do tega, da bi se kesal, da sem vam vse to zaupal. Stori sem to je zato, da bi vam zabranil, da bi ponovili gospodični Sillove besede. Ne sme jih izvedeti; preveč bi jo bolele. Sicer pa je boljše tako. Ste spoznali zdaj kak človek je ta Silla?«

»Kak človek je? Tako zelo sem ga imel rad, še zdaj ga ne morem soditi tako, kakor ga sodite vi.«

Udaril se je po čelu, kakor da bi hotel zdrobiti mučne misli.

»Zame,« — je dejal, — zame! Poljubil bi mesto, kamor postavi svojo nogo, nato pa bi ji rekel: Pohodi me, ker ne razumem. Verjemi mi, gospod župnik, da se mi zdi, da je preveč, če imam svojo njeno ljubezen in da sem želel to zvezo. Star sem že in treba je misliti na toliko drugih stvari.«

»Sediva semkaj,« je dejal duhovnik ginjen in prijel starca za roko; »premisli nekoliko kake razloge je imela vaša hčerka.«

Steinegge je obstal, kakor da bi se bal kakega nenavadenega odkritja.

»Kaj neki?« je vprašal.

»Pomirite se in sedite semkaj.«

Don Inocencij je bil v zadregi in ni vedel, kako naj začne govoriti. V zadregi si je mel roke.

»Niste nikdar opazili,« je končno začel, »da bi vaša hčerka mučila kaka tajna skrb.« Steinegge se je zdrzil.

»Denar?« je vprašal.

»Ne, ne.«

Bolestno se je ubogemu starcu spadal obraz, ko je dejal:

»Zdravje?«

»Ne, ne. Poslušajte! Morda hoče gospodična hčerka misliti samo na vas, skrbeti samo za vas, živeti edinole za vas, dokler ne bi vi, dragi moj prijatelj...«

Medtem ko je govoril, ga je duhovnik prijel za roko.

»...spoznali skrivno bolečino, ki muči ubogo gospodično, kajti vem, da jo nekaj muči.«

»Veste,« je vzkliknil Steinegge ves blede in krčevito stiskal duhovnika za roko.

»Poslušajte me. Hočem vam govoriti kakor dober prijatelj. Vem, da ste mnogo trpeli celo od strani tistih, ki nosijo tako obleko kot jaz. Zaradi tega ste obsodili vse duhovnike in še celo Boga samega. Vem, da ste se Bogu zopet precej približali, od kar živite skupaj s hčerko. Kako tudi ne? Saj morate od nje čutili božjo bližino. Vendar pa, ali je kaka podobnost med njeno vero in vašo? Nikar. Ne morete trditi, da ste katoličan, niti ne kristjan. Gospodična Edita pa ve, da ne boste mogli biti skupaj z njo deležni večnega življenja v Bogu, če se ne podvržete Cerkev. To je skrivnost, ki jo teži. Vse misli, vsa čustva vaše hčerke so osredotočene tu. Živeti hoče samo za to. Prepričan sem, da je pripravljena žrtvovati za to tudi sama sebe. Lahko ste ponosni, da vas tako ljubi. Gospodična zaupa v Boga, da bo uresničila njene sanje. Razumete? Nikar! Hoče, da živita vajini duši tesno druga

ob drugi, da bi vera polagoma prišla tudi v vašo dušo. Morda bi vam tega ne bil smel povedati.«

»Ohi!« je vzkliknil Steinegge, kakor da bi hotel ugovarjati.

»Zdi se mi, da bi vam ne bil smel povedati, a zdaj, ko ste mi rekli, da ne razumete, se kar nisem mogel več zadrževati in sem pozabil na svo prejšnjo previdnost. Mislil sem si, da je prav, da veste vse, da taka žrtev ne sme ostati nepoznana. Vedite, da bi ji jaz te žrtve ne bil nikdar svetloval in da visoko cenim vašo hčerko.«

Steinegge si je porinil klobuk na tilnik, sklenil roke in pogledal proti nebu. Nato si je z njimi pokril obraz in naslonil koleno na koleno.

»Razumel sem prvi večer...« je zašepetal; »a zdaj — — mislim sem, da je zadovoljna.«

Duhovnik se je sklonil k njemu, da bi razumel njegove besede.

»Kako?« je ljubeznivo vprašal.

»Mislil sem, da je zadovoljna,« je ponovil starca, ne da bi odmaknil roke z obraza. »Zdaj molim z njo... grem tudi v cerkev... odpustil sem vsem... Mislil sem, da to zadošča.«

Sklenil je zopet roke in nadaljeval:

»Prvi večer in drugo jutro, ko sem jo spremljal k maši, sem čutil, kako daleč sva drug od drugega. A pozneje je bila vedno tako ljubezniva in tako nežna z menoj. Govorila mi je pogostokrat o veri, a le o svojih mislih in čustvih. Poslušal sem jo, kakor bi jo bili poslušali vi, če bi vam pripovedovala o nemškem slovstvu, o naši poeziji in glasbi. Ko sem jo začel spremljati v cerkev, je bila tega zelo vesela, vendar pa se je zdelo, da se boji, da bi bilo to odveč in da delam to le, da ustrežem njej. Samo nečesa me je prosila z vsem ognjem: da bi odpustil.«

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

Bob sankanje. Zanimajte se za podrobnosti te vrste zimskega športa. Nekdaj so gojili bob sankanje tudi pri nas, potem pa je smučanje skoraj popolnoma izpodrinilo sankanje. Prvi, ki je izdelal sani z gibljivim krmilom ali volanom, je bil kovač Matthis v St. Moritzu, prve tekme pa so bile l. 1898 na progi St. Moritz—Cresta. Ogródje je leseno, iz trpežnega lesa seveda, ali pa jekleno. Pri upravljanju bob sani ni govora o »vižanju«, pač pa služi za to posebni mehanizem: volan ali pa vrvice odnosno žice za krmarjenje. Sankači sedijo na svojih sedežih in imajo tudi posebna oporišča za stopala. Krmarju pomagajo zlasti z nagibanjem telesa. Moštvo šteje 2, 4 ali 5 oseb. Tekmovalne proge pripravijo že poleti, pozimi pa jih uredijo s snegom. Strmina tekmovalnih prog znaša od 9 do 15 stopinj, dolžina pa je različna. Od mednarodno znanih prog omenjam dve: v Davosu meri 3200 m, v St. Moritzu pa 1600 m. Zanimivo bo še zvedeti, da so presankali progo v St. Moritzu v času 1 min. 28 sek. Nedavno ste lahko brali v našem listu, da smo imeli tudi pri nas dvojce umetnih sankališč in sicer v Ljubljani in v Bohinju. (M. D.)

Krožne dirke po Italiji. Vprašujete, če jih bodo priredili tudi letos in če je že kaj znanega o velikih krožnih dirki. Gotovo je to, da jih bodo priredili in so že tudi razpisane. Tekmovali bodo v devetih obrobah, ob nedeljah tekmovali poletja. Točni termini še niso znani. Proge so razdeljene takole: Milan—San Remo, Tre Valli—Varesine, Milan—Modena, pokal Bernocchi, krožna dirka po Campagni, Toscana, Piemonte, nagrada Moschini in krožna dirka po Lombardiji. (S. J.)

Domače drsališče. Mlajšemu bratu bi radi uredili na vrtu umetno drsališče. Poskušali ste že na več načinov, dobili pa ste vselej krhek led in so se kar cele plasti odlušile. Kako bi uredili drsališče, da bi bilo uporabno? Za letos bo najbrže že pozno, ker bi morali začeti s pripravi že pred zimo, preden zemlja zmrzne. Zemljišče je treba skrbno izgladiti in zamašiti vse luknjice s cestnim blatom. Ko dobite gladko površino, jo morate po malem škropiti prav tenko, ne na debelo. V ostalem vam priporočam, da se obrnete na Ilirijo, kjer Vas bodo točneje poučili. (R. R.)

Nogomet v inozemstvu. Radi bi zasledovali potek državnega nogometnega prvenstva tudi v Spaniji, na Madžarskem in v Nemčiji. Povem vam, da je premalo prostora za objavljanje vseh rezultatov. Za enkrat vam ustrežem s španskim prvenstvom, ker se za isto posebno zanimam. Trenutno vodi na španskem AC Bilbao s 23 točkami. Temu sledita FC Valencia in FC Sevilla z 20 točkami. Izidi pretekle nedelje so bili naslednji: Madrid : La Valencia 4 : 3, Espanol Barcelona : A. Aviacion Madrid 4 : 2, FC Valencia : FC Barcelona 2 : 4, FC Sevilla : Betis Sevilla 5 : 0, Granada : Saragossa 1 : 1, Bilbao : Bastellon 4 : 0, Ovideo : Celto Voggio 1 : 0. (B. F.)

Ali še vodijo Japonci v plavanju? Zadnjič vam nisem mogel ustreči, ker še nisem imel podatkov o izidih pretekle sezone. Rezultati so iz razumljivih razlogov nekoliko bolj pišli in vam jih navajam, da boste sami lahko ugotovili trenutno moč japonskih plavčev. Najboljši na 100 m prosto je

bil stari Honda s časom 1 min. 14 sek. Med mlajšimi se je uveljavil Murana in postavil najboljšo znamko lanskega leta v prostem slogu na 400 m 4 min. 52 sek. Dober je tudi njegov rezultat na 800 m 4 min. 52 sek. Med ženskami je imela največ uspeha Fumiko Hatano, ki pa seveda precej zaostaja za evropskimi tovaršicami. Znano je namreč o japonskem športu, da so začele ženske s tekmovalnim v plavanju šele v zadnjem desetletju. (F. L.)

TEL. KINO UNION 22-21

Burno življenje mladega dekleta iz francosko-belgijskih obmejnih krajev

»Med tihotapci«

V gl. vlogi: Pierre Blanchard, Annie Ducaux

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30!

TEL. KINO MATICA 22-41

Prepad in kariera mladega plemenitaša. Ljubzenska drama med velikimi 19. stol.

»Roman revnega mladeniča«

Igrajo: Amedeo Nazzari in Katarina Boratto

Ta film predvajamo dnevno ob pol 7 zvečer.

Dnevno ob 14.30 in 16.30 in v nedeljo ob 10.30 in 14.30 predvajamo »NEGULICO«

TEL. KINO SLOGA 27-30

Zopet dve uri prijetne zabave! MACARIO nastopa v filmu kot

»Vedeževalec«

Poleg njega se L. Beghi, E. Fiermonte i. dr.

PREDSTAVE: ob delavnikih ob 14.30 dalje,

ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30,

16.30 in ob 18.30. Konec ob 20.15.

Po kratkem trpljenju nas je v 91. l. starosti za vedno zapustil naš ljubljani dobri mož, oče, ded, praded, stric in tast, gospod.

Matija Žitko

posestnik na Verdu

Na zadnji poti ga bomo spremili v soboto, 23. januarja 1943, ob 4 pop. na pokopališče sv. Antona na Verdu.

Verd. 22. januarja 1943.

Žalujoči ostali

Ali

ste že naročili na

Slovenca

?

Vsak

naročnik zavarovan

Za vedno nas je zapustila naša mama, stara mama, teta, gospa

Marija Kušar roj. Anzele

po težki bolezni, previdna s sv. zakramenti, v 67. letu starosti. Pokopali jo bomo v soboto, dne 23. januarja 1943, ob 16 na pokopališču na Viču.

Ljubljana, 21. januarja 1943.

Globoko žalujoči: Kušar Anton, mož; Anton, sin; Marija, Angela por. Pavlič, Mari por. Rožar, Tončka por. Uderman, hčere — ter ostalo sorodstvo.

Edgar Wallace:

54

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

»Kaj misli?« je vprašal John Lexman in vstal z nekoliko optekajočimi se nogami.

V odgovor je tudi ona vstala, šla proti vratom z zavesami iz kretona in jih odprla. Bil je trenutek pričakovanja, ki se je zdel cela večnost. Nato je prišla skozi vrata vitka, resna in lepa gospa.

»Moj Bog,« je vzkliknil T. Ks., »Grace Lexman!«

XXIII.

Vsi so odšli in pustili v sobi Lexmana in gospe sama, ki sta ta trenutek občutila, da je Bog le blizu človeka, a da redko kdo na to misli.

»Ne, ni umrla,« je povedala s podsmehom Belinda Mary, ko so se zgrnili okoli nje.

»Kara se je še dalje zabaval in strašil. Nikdar ji ni napravil kaj hudega, kakor se je bal gospod Lexman. Gospej Lexman je pripovedoval, da je njen soprog umrl, prav tako kot je pravil Johnu Lexmanu, da je odšla gospa na drugi svet. No, pa jo je pripeljal na Anglesko.«

»Koga?« je vprašal T. Ks. neverno.

»Grace Lexman,« mu je smehljaje odgovorila gospodična. »Zdi se vam nemogoče, a če pomislite, da je imel svojo jahto in da je mogel priti iz katerega koli pristanišča z avtom v svojo hišo na Cadogan Squaru in da jo je takoj sprevljal na varno v klet, ne da bi v hiši kdo opazil, boste priznali, da je bila edina tejava, kje in kako pristati. Našla sem jo v spodnji kleti.«

»V kleti da ste jo našli?« je vprašal načelnik.

Belinda Mary je potrdila.

»Našla sem njo in psa. Saj ste slišali, na kak način jo je strašil Kara. Psa sem ubila s svojimi rokami,« je ponosno povedala, a se nato zdrznila. »Bil je grozna žival,« je priznala.

In gospa je ostala ves ta čas z vami in nam niste nič povedali?« je vprašal T. Ks., ki je bil še vedno neverni Tomaž. »Zato torej niste hoteli, da bi izvedel, kje stanujete.«

Spet je priklimala.

»Vedeti morate, da je bila zelo bolna,« je povedala, »in da sem morala skrbeti zanjo. Vedela sem seveda, da je moral biti Lexman, ki je umoril Kara, a o gospe Grace Lexman nisem mogla govoriti, da ne bi njega izdala. Zato sem mislila, ko se je odločil gospod Lexman za predavanje o svoji zgodbi, da bi bilo najbolje, ako s svojim odkritjem vse presenetim.«

Gospodje so se spogledali.

»In kaj naj napravimo zdaj z Lexmanom?« je vprašal načelnik. »In kar se tiče vas, P. Ks., kako se vse to ujema z vašimi teorijami?«

»Lepo,« je hladno odgovoril T. Ks. »Jasno je bilo, da je moral biti morilec tisti, ki je prišel v sobo kot Gathercole, in seveda ni mogel biti Gathercole, ker pač ni imel leve roke.«

»Zakaj neki jasno?« je vprašal načelnik.

»Zato,« je odgovoril T. Ks. Meredith, »ker je pravi Gathercole izgubil desno roko. To je bila edina pomota, ki jo je napravil Lexman.«

»Hm,« je načelnik umel, si pogladil brke ter vprašujoče pogledal po sobi. »Zdaj pa se moramo odločiti glede Lexmana,« je rekel.

»Kaj mislite, Calman?«

Francoz je skomizgnil z rameni.

»Kar se tiče mene, ne bi oviral notranjega ministra glede pomilostitve in bi predlagal za Lexmana celo pokojnino,« je rekel neprisljano.

»In vi, Savorsky, kaj mislite?«

Rus se je nalaklo nasmehnil.

»To je senzacionalna zgodba,« je mirno odgovoril, »in bojim se, da bi morali spraviti na dan razne zanimive skandale, ako bi nastopili proti gospodu Lexmanu. Mimogrede,« je rekel in si pogladil lepo negovane brke, »si dovoljujem opozoriti vas, da bi moja vlada ne gledala mirno, ako bi kateri koli škandal zbudil preveč pozornosti glede albanskih razmer.«

Načelnik mu je pomignil in mu dal znamenje, da z njim soglašajo.

»Tako je tudi moje mnenje,« je povedal načelnik italijanskega urada. »Jasno je, da tudi nas zanima, kaj se godi ob obali Adrije. Kara je sicer žalostno končal, vendar bi ne mogel biti za kak proces proti gospodu Lexmanu.«

»Dobro, zdi se mi, da se nas politična stran dogodka prav za prav ne tiče,« je rekel O'Grady, »a glede človeka, ki je bil v nevarnosti, da bi bil kmalu zaduščen, ker se je nekoliko preveč mešal v Blato, ki bi se ga ne smel dotikati, bi pustil vse lepo pri miru, kakor je.«

Načelnik je bil globoko zanižan in Belinda Mary ga je zaskrbeno gledala.

»Recite mu, naj pride!« je rekel odsekano. Gospodična je odšla po Johna Lexmana in njegovo ženo in sta vstopila, držeč se za roke, vsa vesela in srečna, ne meneč se za prihodnost, kaj jima prinese.

Načelniku se je obraz zjasnil.

»Lexman, zelo smo vam hvaležni za zanimivo zgodbo in za še zanimivejšo teorijo,« je rekel. »Če sem prav razumel, je vse to, kar

ste napravili,« je nadaljeval z odločnim glasom, »samo življenje v vlogi morilca, da bi nam pokazali svojo teorijo, in sicer ne le glede načina, kako se je umor v resnici izvršil, temveč tudi o pravem vzroku umora. Rekel bi, da je to najpomembnejša rekonstrukcija, ki jo je presenljivo izvedel John Lexman s svojo trdno roko. Počakajte, prosim, in ne govorite, dokler ne odidem,« je zamrmral. »Res, popolnoma ste se živeli v pravega morilca in govorili ste zelo prepričljivo. Skoraj bi mogli verjeti, da je človek, ki je umoril Remingtona Kara, pred nami. Zelo, zelo smo vam hvaležni za to ponazoritev.«

Z iskrenim pogledom iznad očal je ošvignil svoje kolege, ki so ga razumeli in mu mrmraje pritrdjevali.

Potem je pogledal na uru.

»Zdaj pa moram iti.«

In je stopil po sobi in dal Johnu Lexmanu roko.

»Zelim vam vse najboljše,« je rekel in stisnil obe roki Grace Lexmanove. »Prihodnje dni,« je rekel očetoovski, »pridem v Beston Tracey in vaš soprog mi bo pripovedoval kako drugo, vselejšo zgodbo.«

Premolknil je, se ustavil v vratih in se ozrl ter videl v Lexmanovih očeh samo hvaležnost.

»Še to, gospod Lexman,« je rekel oklevajoč, »če bi bil na vašem mestu, mislim, da ne bi nikdar pisal romana z naslovom »Skrivnost skrivljene sveče.«

John Lexman je odmajal z glavo.

»Jaz je ne bom nikdar pisal,« je odgovoril.

Prevedel J. L.

Konec.